

Et situationelt perspektiv på seksuelle overgreb mod børn i Grønland

Anne Højland Brødbæk, gruppe 5
Speciale i kriminologi, 4. semester 2020
Aalborg Universitet
Vejleder: Annick Prieur

Antal ord: 22.679

Forord

Jeg vil gerne takke de personer, som har muliggjort og bidraget til tilblivelsen af nærværende speciale. Stor tak til Grønlands Politi, den kriminalpræventive afdeling og særlig tak til chefkonsulent Mikkel Høj Svendsen og politiinspektør Svend Foldager for gennemlæsning og kommentarer.

Stor tak til Annick Prieur for kyndig vejledning.

Anne Højland Brødbæk
Kandidatuddannelsen i kriminologi
Aalborg Universitet, juli 2020

Tro og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på: <https://www.aau.dk/uddannelser/studievejledning/regler/plagiat>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

This thesis examines sexual abuse of children in Greenland from a situational perspective. It presents the characteristics of relationships between the victim and the perpetrator as well as the characteristics of situations when children are sexually abused. The study is based on a quantitative and qualitative reading of 92 police reported cases of sexual abuse against children in Greenland. The theoretical basis applied is situational theory, victimology and intersectionality. The thesis concludes that most frequently the perpetrator is an adult who was a friend or an acquaintance of the victim before the abuse. Second most frequently, the perpetrator is a family member, and third most frequently the perpetrator and the victim are the same age and were friends or acquaintances before the incident(s). Several different factors characterize the situations that enable sexual abuse. It is concluded that the relationship between the victim and the perpetrator influences the situation. Some conditions recur across relationships and some conditions vary according to relationships. Sexual abuse of children in Greenland most often takes place in the perpetrator's home when the perpetrator is of the same age or an adult. When the perpetrator is a family member, the sexual abuse usually takes place at the shared home address of the perpetrator and the victim. An intersection of social components and material components characterises the situations. One component is relationship as mentioned above, other components are an isolated place, absence of suitable guardians, density of occupancy, alcohol and close bodily contact in the situation before the sexual abuse. In addition, socialization in adolescence has an impact on situations. The intersection of the social and material components enables the sexual abuse in the specific situation.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Afklaringer og begreber	2
1.3 Læsevejledning	5
2. Introduktion til forskningsfeltet	6
2.1 Dansk forskning	7
2.2 Forskning om seksuelle overgreb mod børn blandt oprindelige befolkninger	8
2.3 Forskning om seksuelle overgreb mod børn i Grønland	10
3. Videnskabsteoretisk ståsted	12
4. Empiri og metode	14
4.1 Dataindsamling	14
4.2 Ramme	16
4.3 Hvad består politirapporter vedrørende sædelighedsforbrydelser mod børn af	17
4.4 Metodologiske overvejelser vedrørende politirapporter	18
4.5 Anonymisering	20
5. Teoretisk udgangspunkt	22
5.1 Situationel teori	22
5.2 Viktimologi	23
5.3 Intersektionalitet	24
6. Tilgang til analysen	27
7. Analyse	29
7.1.1 Kønsfordeling	29
7.1.2 Alder på forurettede og gerningsperson	30
7.1.3 Den anmeldte gerningsperson	30
7.1.4 Forurettede	31
7.1.5 Gerningsdato og anmeldelsesdato	32
7.1.6 Hvilke type seksuel hændelse	32
7.2 Relation mellem gerningsperson og forurettede	33
7.3 Kontekstforhold	36
7.3.1 Jævnaldrende	36
7.3.2 Voksen	43
7.3.3 Familiemedlem	56
7.4 Sammenfatning	62
7.5 Hvornår stopper et overgreb og hvorfor	64
8. Diskussion	67
8.1 Egnede vogtere	67
8.2 Fysisk tætte kroppe	68
8.3 Forurettedes sårbarhed	69
8.4 Gerningspersonen	70
8.5 Moralske barrierer	71
9. Konklusion	73
10. Referenceliste	74

1. Indledning

Seksuelle overgreb er et bredt debatteret emne, der har stort fokus i Grønland både på individuelt og politisk niveau. Opmærksomheden mod voldtægt og andre former for seksuel berøring udspringer både af, at der er et meget højt antal seksuelle overgreb i Grønland, og at der har været en øget opmærksomhed de sidste par årtier på, hvilken skade seksuelle overgreb har for ofrene. Grønlands Politis statistiske årsrapport (2019) viser, at der i Grønland er væsentligt flere politianmeldelser om seksualforbrydelser end i Danmark. Ifølge politianmeldelserne har 10 ud af 1000 indbyggere i Grønland i 2019 været udsat for et seksuelt overgreb, hvorimod kun 0,9 ud af 1000 indbyggere i Danmark i 2019 har været udsat for et seksuelt overgreb. Ifølge flere selvrapporteringsundersøgelser har over en tredjedel af den grønlandske befolkning været udsat for seksuelle overgreb (Christensen og Bavi-skar, 2015) (Dahl-Petersen et al., 2016) (Naalakkersuisut, 2018). Ligesom flere andre lande oplever Grønland aktuelt en stigning i antal anmeldelser af seksualforbrydelser både mod børn og voksne. En øget opmærksomhed i befolkningen og forståelse af fænomenet kan påvirke individers identifikation og villighed til at anmelde de seksuelle overgreb. Stigningen i antal anmeldelser betyder således ikke nødvendigvis, at flere personer end tidligere bliver udsat for et seksuelt overgreb (Skilbrei et al., 2019: 1). Derimod gør det voldtægt og andre former for seksuel berøring til et fænomen, som beslutnings-tagere skal tage stilling til, og som individer i befolkningen lægger mærke til. Den grønlandske be-folkning og dets politiske system har især fokus på seksualforbrydelser mod børn. Grønlands Politis statistiske årsrapport (2019) viser, at der i 2019 var 225 politianmeldelser om seksualforbrydelser mod børn under 15 år. Fokus i nærværende speciale er hermed på seksuelle overgreb mod børn.

Forsknings- og samfundsdebatten vedrørende seksuelle overgreb mod børn har primært fokuseret på, hvor mange børn som har været udsat for seksuelle overgreb, og hvorvidt antallet af anmeldte seksu-elle overgreb er stigende eller faldende. Dette er et centralt perspektiv. I denne undersøgelse ønsker jeg at nuancere dette centrale perspektiv i forhold til, hvilke situationer seksuelle overgreb foregår i og hvilke relationer der er mellem den person, som begår det seksuelle overgreb, og offeret. Jeg tager udgangspunkt i, hvad der sker i de politianmeldte situationer, hvor seksuelle overgreb foregår.

At tilgå seksuelle overgreb ud fra denne vinkel er ikke kun forskningsmæssigt interessant, det er ligeledes interessant i forhold til nye kriminalpræventive vinkler. Hvis vi som samfund forstår, hvilket

fænomen og problem seksuelle overgreb er, kan vi bedre forebygge det. Undersøgelsen kommer ikke direkte med forslag til kriminalpræventive indsatser. Mit mål er, at undersøgelsen kan bidrage til at kortlægge en del af det sociale problem og derigennem skabe ny viden til situationelle kriminalpræventive indsatser.

1.1 Problemformulering

Specialets problemformulering er:

Hvad karakteriserer relationen mellem den forurettede og gerningspersonen i sædelighedsforbrydelser mod børn i Grønland? Og hvilke kontekstforhold er karakteristiske for gerningssituationerne?

Jeg vil besvare problemformuleringen gennem en kvalitativ og kvantitativ undersøgelse af politianmeldte seksualforbrydelser mod børn under 15 år i Grønland. Undersøgelsen er baseret på 92 anonymiserede politirapporter om *voldtægt, blodskam og kønsligt forhold til barn under 15 år* anmeldt til Grønlands Politi i 2018. Politirapporterne er en rig kilde til detaljerede deskriptive beskrivelser af de situationelle forhold ved seksuelle overgreb mod børn.

1.2 Afklaringer og begreber

For at sikre at læseren har forståelse for de overordnede forhold i Grønland, fremhæver jeg kort nogle af de generelle linjer. Grønland er verdens største ø på 2.166.086 kvadratkilometer. Afstanden er fra Øst- til Vestgrønland 1.050 kilometer og fra Syd- til Nordgrønland 2.650 kilometer. Befolkningstallet er 56.081 personer (Grønlands Statistik, 2020). I hovedstaden, Nuuk, bor 17.848 personer. I den næststørste by Sisimiut bor 5.344 personer, i den tredjestørste by Ilulissat bor 4.512 personer. Udover de tre største byer er der 19 byer og 120 bygder i Grønland. For at sætte det i perspektiv bor omkring 50 til 500 personer i hver af de Grønlandske bygder (Naalakkersuisut, 2020). I Grønland er der ingen forbindelsesveje mellem de forskellige byer og bygder, hvorfor det er nødvendigt at rejse med fly, helikopter eller båd mellem byerne og bygderne, hvilket, hvis man ikke har en båd, er forholdsvist dyrt. Den oprindelige befolkning i Grønland er inuitter.

I Grønland er der mørketid og midnatssol. Mørketid er det fænomen, at solen flere steder i landet ikke eller kun lige når *over* horisonten om vinteren. Om sommeren derimod når solen flere steder ikke eller kun lige *under* horisonten, hvilket betegnes midnatssol. Der er derfor perioder, hvor det nærmest kun er mørkt eller nærmest kun er lyst.

I Grønland er nationalsproget grønlandsk jævnfør Selvstyreloven fra 2009 §20. Forsoningskommissionens undersøgelse fra 2016 viser, at 30 % af den grønlandske befolkning udelukkende taler grønlandsk, 38 % af den grønlandske befolkning taler grønlandsk bedre end dansk, og 23 % af den grønlandske befolkning er dobbeltsproget. 4 % af den grønlandske befolkning taler udelukkende dansk, og 7 % taler dansk, men forstår grønlandsk. Sprogevnere er særligt alders- og områdebestemt (Forsoningskommissionen 2016: 6-7). Grønlands Politi hører under Justitsministeriet i Danmark. Det officielle sprog i politiet er derfor dansk. Flere politibetjente, administrative medarbejdere og anklagere taler udelukkende dansk. I det grønlandske sprog anvendes kropssprog i større omfang end i det danske sprog. Personer, som anvender det grønlandske sprog, siger ofte ja eller stemmer i ved 'bare' at løfte øjenbrynene og siger nej ved 'bare' at rynke på næsen. Transskriptioner af videoafhøringer indeholder således ofte sætninger som "løftede øjenbrynene", "bekræfter med øjnene" eller "rynkede på næsen".

Jeg anvender betegnelsen **barn** om forurettede i undersøgelsen, selvom nogle af de forurettede også vil kunne betegnes som teenagere (de forurettede, som er 13 til 14 år) og derfor muligvis vil kunne betegnes som unge. Jeg betegner de forurettede som børn med henvisning til en sådan kategorisering i kriminalloven (den grønlandske straffelov) med den seksuelle lavalder på 15 år. Den kriminelle lavalder henviser til, at en person under 15 år ikke er gammel nok til at give samtykke til sex.

Jeg anvender begrebet **forurettede** om personer, som i politirapporterne er angivet som den person, som har været udsat for det seksuelle overgreb. Begrebet forurettede forbindes særligt med den strafretlige proces; begrebet anvendes flere steder i retsplejeloven og i politisprog. Jeg tager begrebet ud af politirapporterne og anvender det i nærværende undersøgelse.

Ligesom begrebet forurettede anvender jeg begrebet **gerningsperson** fra politirapporterne. Gerningsperson henviser til den person, som i politirapporten er angivet som den person, som politiet vurderer har begået det seksuelle overgreb på den forurettede. Personen bliver i nærværende betegnet som gerningspersonen, uanset om personen er mistænkt, sigtet, dømt eller frifundet. Jeg bruger det ikke-kønnede begreb gerningsperson frem for gerningsmand, idet to af gerningspersonerne er kvinder.

Jeg anvender betegnelsen **sædelighedsforbrydelser** og **seksuelle overgreb** om de anmeldte handlinger, hvor den forurettede har beskrevet, eller det er beskrevet i anmeldelsesrapporten, at den forurettede er blevet tvunget til samleje, tvunget til anden seksuel omgang og/eller uønsket seksuel berøring. Begrebet **samleje** henviser til penetration med kønslegeme af anus eller vagina. **Anden seksuel omgang** henviser til penetrering af andet end kønslegeme som eksempelvis finger, stimulering og/eller onani af kønsdele, slik på kønsdele, eller hvis en person tvinger en anden personen til at masturbere personen (Nielsen et al., 2016: 386). Definitionerne af samleje og anden seksuel omgang stemmer overens med de strafferetlige definitioner. Begrebet **seksuel berøring** henviser til seksuel berøring af kønnede områder som eksempelvis bryster, mave, venusbjerg, venus eller penis. Det kan både være seksuel berøring uden på og inden under tøjet.

1.3 Læsevejledning

Først præsenteres det forskningsfelt, som undersøgelsen indskrives i. Derefter præsenteres undersøgelsens videnskabsteoretiske position, kritisk realisme. De grundlæggende begreber og antagelser i kritisk realisme præsenteres for at fremhæve, hvilken status det empiriske materiale i undersøgelsen har.

I empiri- og metodeafsnittet præsenteres undersøgelsens empiriske grundlag i de 92 anmeldte sædelighedsforbrydelser mod børn og de metodiske overvejelser i forhold til at bruge politirapporter som empirisk grundlag til at belyse problemformuleringen. Derefter præsenteres undersøgelsens teoretiske udgangspunkt i situationel teori, viktimologi og intersektionalitet, og hvordan de anvendes i undersøgelsen.

Analysen er opdelt i tre overordnede dele. Den første del har fokus på relationen mellem gerningspersonen og den forurettede. Den anden del har fokus på kontekstforholdene i gerningssituationen i forhold til relationen mellem gerningspersonen og den forurettede. Den sidste del belyser, hvornår og hvorfor gerningspersoner stopper det seksuelle overgreb. Derefter fremhæves de væsentligste kontekstforhold og forskellige typer af motiverede gerningspersoner. Til sidst konkluderer jeg på problemformuleringen.

God læselyst

2. Introduktion til forskningsfeltet

Forskning om 'seksuelle overgreb mod børn og unge under 15 år i en grønlandsk kontekst' er overvejende begrænset til undersøgelser om omfang, hvorfor jeg i introduktionen til forskningsfeltet også trækker på litteratur fra det bredere forskningsfelt 'seksuelle overgreb på børn og unge i Danmark og blandt oprindelige befolkninger'. Intentionen er at fremhæve de kriminologiske problematikker, som jeg med mit speciale søger at afdække.

For at afdække fænomenet har jeg foretaget en struktureret litteratursøgning med både danske og engelske søgeord på følgende databaser: Google Scholar, Det Kongelige Bibliotek, Naunatta Atua-gaateqarfia (Grønlands centralbibliotek) og Groenlandica (Grønlands National- og Forskningsbibliotek). Ud over den strukturerede søgning baseret på de valgte søgeord har jeg anvendt kædesøgning. Jeg har således gennemgået relevant litteraturs referencelister for at finde anden relevant litteratur. Under udarbejdelsen af nærværende speciale har jeg boet i Grønland i hovedstaden Nuuk, hvilket har begrænset mine inklusionskriterier til litteratur, som er tilgængeligt på enten det grønlandske centralbibliotek, Grønlands National- og Forskningsbibliotek og/eller elektroniske tekster. Derudover var inklusionskriterierne, at litteraturen enten skulle være på dansk eller engelsk og indeholde mindst et af de udvalgte søgeord. Endvidere har den begrænsede mængde forskning på området i en grønlandsk kontekst betydet, at jeg inkluderede teksterne, der ikke er peer reviewed, i litteraturstudiet som offentlige rapporter, befolkningsundersøgelser og andre dokumenter. Eksklusionskriterierne var, hvis formålet ikke var relevant for specialets problemformulering samt dubletter.

Jeg inddrager litteratur om seksuelle overgreb fra Danmark og fra oprindelige befolkningsgrupper for at afdække forskningsfeltet bedst muligt. I den danske litteratur har jeg særligt fokuseret på undersøgelser med et situationelt aspekt i forhold til seksuelle overgreb mod børn jævnfør min problemformulering. Dansk forskning er i større omfang end grønlandsk forskning begyndt at undersøge seksuelle overgreb mod børn i et situationelt perspektiv. Jeg har derfor fundet inspiration til kategoriseringer og fokuspunkter i denne forskning (Oldrup et al., 2016; Heinskou et al., 2017). Jeg inddrager endvidere Justitsministeriets Forskningskontors rapport om gerningsmænd og gerningssituationer (2017) i forhold til at belyse gerningspersonen. Derefter inddrager jeg forskning om seksuelle overgreb mod børn blandt oprindelige befolkningsgrupper fra Canada og USA med fokus på omfang og karakter. Det gør jeg ud fra den antagelse, at disse undersøgelser fund er mere sammenlignelige med

den grønlandske kontekst, end danske undersøgelser er. Endelig fremhæver jeg forskning fra Grønland om seksuelle overgreb mod børn. I nærværende belyser jeg den mest relevante forskning. I præsentationen af disse anvender jeg undersøgelseernes begreber.

2.1 Dansk forskning

Helene Oldrup mfl. (2016) og Marie Bruvik Heinskou mfl. (2017) har begge udgivet nyere forskningsrapporter om seksuelle overgreb med fokus i en situationel kontekst. Helene Oldrup og kollegers undersøgelse har fokus på seksuelle overgreb mod børn og unge. Heinskou og kollegers undersøgelse har kun et delvist fokus på seksuelle overgreb mod børn og unge.

Oldrup mfl. (2016) beskriver i "Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016" omfanget af uønskede seksuelle hændelser, relationen mellem offeret og gerningspersonen, hvor den seksuelle krænkelse fandt sted, og hvordan offeret oplevede den uønskede seksuelle hændelse. Undersøgelsen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse, der spørger ind til de unges erfaringer med uønskede seksuelle hændelser. I undersøgelsen inddrages både blottelser, berøringer og samleje. Det fremgår, at det ofte er piger, som har været udsat for uønskede seksuelle hændelser. Modsat er det overvejende mænd/drenge, som er krænkeren. I deres undersøgelse opdeler de børn og unges erfaringer med uønskede seksuelle hændelser i relationskategorier: 'jævnaldrende', 'voksen' og 'familiemedlem'. Oldrup mfl. overordnede konklusion er, at størstedelen af de personer, som har oplevet uønskede seksuelle overgreb, er piger. Derudover konkluderer de, at den unge, som har oplevet uønskede seksuelle krænkelse af en 'voksen' eller et 'familiemedlem', generelt er yngre end de unge, som har oplevet uønskede seksuelle krænkelse af en 'jævnaldrende' (Oldrup, 2016: 116-122).

Heinskou og hendes kolleger (2017) har ikke et særskilt fokus på seksuelle overgreb mod børn, men de beskriver, at seksuelle overgreb begået af et familiemedlem er mere alvorligt end overgreb begået af andre relationer eller fremmede personer, idet det samtidig indebærer et tillidsbrud i relationer, hvor det normalt forventes, at der er størst tillid (Heinskou et al., 2017: 54). Seksuelle overgreb, hvor gerningspersonen er et familiemedlem, er den seksuelle overgrebstype, der har de værste og mest vidtrækkende konsekvenser for offeret (Heinskou et al., 2017: 99-100). I deres undersøgelse fremhæver de offerets modstandsformer under det seksuelle overgreb. I nærværende undersøgelse finder jeg særlig inspiration i Oldrup mfl. og Heinskou mfl.'s undersøgelseskategoriseringer og deskriptive statistik.

Justitsministeriets Forskningskontor har i 2017 udarbejdet en rapport om gerningsmænd og gernings-situationer baseret på en gennemgang af tabeller fra Danmarks Statistik samt udvalgte udskrifter fra domsbøger og fra forklaringer i politirapporter. Rapporten inkluderer gerningspersoner, som både har krænket voksne og børn. I Danmark er en relativ stor andel af personer, som dømmes for seksualforbrydelser, mænd fra et ikke-vestligt land, hvorfor undersøgelsen særligt fokuserer på forskellen mellem henholdsvis mænd med dansk herkomst og mænd fra ikke-vestlige lande i forhold til voldtægt, blufærdighedskrænkelser og seksualforbrydelser mod børn. I Grønland er personer, som dømmes for at krænke børn, oftest grønlandskfødte mænd. Følgelig er jeg ikke gået i dybden med dette, men fokuserer i stedet på de generelle konklusioner, rapporten drager i forhold til gerningspersoner i børnesædelighedssager. Undersøgelsen konkluderer, at gerningspersoner i børnesædelighedssager ofte har lavere uddannelses- og indkomstsniveau samt oftere ikke er i beskæftigelse sammenlignet med hele befolkningen. Derudover lever færre personer, som er dømt for sædelighedsforbrydelser mod børn, i parforhold, og de er oftere tidligere dømt for seksualforbrydelser og anden straffelovskriminalitet end resten af befolkningen. Overordnet har gerningspersoner, som er dømt for seksualforbrydelser mod børn, bedre socioøkonomiske forhold sammenlignet med andre lovovertrædere. Gerningspersoner, som er dømt for børnesædelighedssager, er således placeret mellem den almene befolkning og andre lovovertrædere. Karakteristika for gerningspersonerne i sædelighedsforbrydelser mod børn ligner altså ikke andre kriminelle. De er således ikke kriminologiens *usual suspects*, men en gruppe, som socioøkonomisk er placeret tættere på hele befolkningen (Britta Kyvsgaard, 2017).

2.2 Forskning om seksuelle overgreb mod børn blandt oprindelige befolkninger

I nærværende inddrager jeg litteratur om seksuelle overgreb mod børn blandt den oprindelige befolkning i Canada og USA. Jeg henviser til det oprindelige folk som en samlende betegnelse for befolkningsgrupperne Inuit, First Nations, Métis, American Indian og Alaska Natives. Det oprindelige folk i Grønland, Canada og USA består af multiple nationer og stammer med forskellige kulturer, og det vil derfor være unuanceret at betragte dem som en homogen gruppe. De forskellige oprindelige befolkninger er blevet udsat for meget forskellige koloniseringsprocesser. Derudover varierer det, om de er en minoritet eller en majoritet i deres land. Jeg vil alligevel argumentere for, at de oprindelige grupper i Canada og USA er det mest optimale sammenligningsgrundlag i forhold til inuitbefolkningen i Grønland, da oprindelige folk ifølge Barsalou-Verge mfl. har fælles oplevelser af forskellige begivenheder som kolonisering, udbrud af smitsomme sygdomme, indførslen af alkohol, social ulighed og kulturel undertrykkelse (Barsalou-Verge et al., 2015: 66). Derudover beskriver Barsalou-

Verge mfl., at der ofte blandt det oprindelige folk forekommer flere seksuelle overgreb mod børn end i andre befolkningsgrupper (Barsalou-Verge et al., 2015: 70).

Ifølge en rapport udgivet af Canada and Office of the Auditor General (2011) til den lovgivende forsamling i Nunavut er der 44,3 anmeldelser om seksuelle overgreb mod et barn pr. 100.000 personer i Nunavut, hvorimod der kun er 4,3 anmeldelser om seksuelle overgreb mod et barn pr. 100.000 personer i hele Canada. I Nunavut identificerer 84 % af befolkningen sig som inuit (Barsalou-Verge et al., 2015: 68).

Ifølge Barsalou-Verge og kollegers litteraturreview om, hvilken viden der eksisterer om seksuelle overgreb blandt den oprindelige befolkning i Canada og USA, er der få studier, der har dokumenteret raten af seksuelle overgreb mod børn i oprindelige samfund. De studier, der er udarbejdet, er ofte baseret på data fra enkelte lokalsamfund eller kliniske grupper. I surveyundersøgelser af enkelte lokalsamfund eller kliniske grupper varierer antallet af seksuelle overgreb fra 0,8 % til 66 % for drenge og fra 7 % til 96 % for piger (Barsalou-verge et al., 2015: 69) (Libby et al., 2005; Koss et al., 2003; Robin et al., 1997). Årsagen til den relativt store variation kan være forskellige indsamlingsstrategier, og/eller at de oprindelige befolkningsgrupper ikke er en homogen gruppe. Barsalou-Verge mfl. konkluderer, at det er vanskeligt at skabe et komparativt overblik over seksuelle overgreb mod børn i oprindelige samfund, da de er så varierende. Det er værd at understrege, at ovenstående undersøgelser er baseret på surveyundersøgelser, hvorfor omfanget af seksuelle overgreb mod børn og unge ikke direkte kan sammenlignes med nærværende undersøgelses tal grundet mørketal.

Ifølge Robert W. Robins og kollegers (1997) rapporterede størstedelen af de oprindelige folk, som havde været udsat for seksuelle overgreb som børn, at deres forældre drak meget alkohol eller brugte andre rusmidler. Ifølge Barsalou-Verge mfl. er der flere undersøgelser, der kobler seksuelle overgreb mod børn i oprindelige befolkningsgrupper med alkohol eller andre rusmidler. Endvidere fremhæver Barsalou-Verge mfl. i litteraturreviewet flere undersøgelser, der peger på, at dårlige forhold mellem forældre og barn, manglende supervision fra forældre, den sociale og den geografiske isolation og beboelsestæthed er risikofaktorer i forhold til seksuelle overgreb mod børn i oprindelige befolkningsgrupper/samfund (Barsalou-Verge et. al., 2015: 71).

2.3 Forskning om seksuelle overgreb mod børn i Grønland

I nedenstående skitseres den udvalgte eksisterende viden i en grønlandsk kontekst. Undersøgelser om seksuelle overgreb i en grønlandsk kontekst har hovedsageligt fokuseret på omfanget af problemstillingen. Befolkningsundersøgelser udgør den hyppigst anvendte datakilde til at kortlægge omfanget af seksuelle overgreb i Grønland (Bjerregaard et al., 2010) (Dahl-Petersen et al., 2016) (Larsen C. et al., 2019). Befolkningsundersøgelse resultater om følsomme emner som seksuelle overgreb er baseret på selvudfyldte spørgeskemaer, som respondenterne fik udleveret under interviewene. Befolkningsundersøgelsen fra 1993 var den første, der undersøgte omfanget af seksuelle overgreb mod børn og unge i Grønland. Ud fra de tidligere befolkningsundersøgelser fremgår det, at der er en høj forekomst af seksuelle overgreb mod børn og unge. I befolkningsundersøgelsen fra 2018 angav 24 % af de unge mellem 15 og 29 år, at de havde været 'tvunget til eller forsøgt tvunget til seksuel aktivitet inden de fyldte 18 år' (Larsen C. et al., 2018: 18). Christensen og Basvikar (2015) beskriver i rapporten "Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb", at 22 % af de unge kvinder og 5 % af de unge mænd angav, at deres første seksuelle samleje fandt sted, da de var yngre end 15 år, og at de 'ikke selv havde været med til at bestemme'. Undersøgelsen konkluderer, at der ikke er nogen relation mellem hverken fødested eller bopæl, og det at den unge har været udsat for et seksuelt overgreb. Herudfra kan det udledes, at seksuelle overgreb finder sted i hele landet.

Statens Institut for Folkesundhed har udarbejdet et notat om vold og seksuelle overgreb i Grønland på baggrund af befolkningsundersøgelserne fra 1993, 1999-2001, 2005-2010, 2014 og 2018 i Grønland (2019). Det fremgår af notatet, at unge, som er vokset op i et hjem med alkoholproblemer, i nogen grad har et sammenfald med, om den unge har oplevet seksuelle overgreb i barndommen. Det fremgår, at kvinder ofte angav "andet familiemedlem" som den person, som begik det seksuelle overgreb, mens mænd ofte angav "en anden person" og derefter "andet familiemedlem" og "ven eller bekendt" som den person, der begik det seksuelle overgreb. En anden person er ikke specificeret i undersøgelsen. Modsat Christiansen og Basvikar (2015) konkluderer notatet, at både grov vold og seksuelle overgreb på børn oftere forekommer i Øst- og Nordgrønland end i Vestgrønland. Derudover konkluderer notatet, at der er en statistisk nedadgående tendens i takt med stigende velstand i forhold til seksuelle overgreb mod børn.

Grønlands Politi iværksatte rapporten ”Tasiilaq – En kortlægning af seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq i perioden 2014-2018 samt anbefalinger til forebyggende indsatser”, da de vurderede, at der generelt i Grønland er et begrænset vidensgrundlag i forhold til omfang og karakter af seksuelle overgreb mod børn og unge. Rapporten er baseret på en gennemgang af anmeldte sædelighedsforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq og interviews med fagpersoner. Det fremgår af rapporten, at personer, som har været udsat for seksuelle overgreb, oftest er piger i aldersgruppen 10 til 14 år, at gerningspersonerne oftest er mænd i aldersgruppen 15 til 30 år, at der oftest er tale om kontaktsædelighedsforbrydelser, at det seksuelle overgrebet oftest sker i private hjem, og at der i hvert fjerde tilfælde er alkohol direkte involveret i det seksuelle overgreb (Razavi og Friis, 2019). Denne undersøgelse giver et billede af omfanget og karakteren af seksuelle overgreb i Tasiilaq (Razavi og Friis, 2019: 30 - 34).

Befolkningsundersøgelserne, andre spørgeskemaundersøgelser og Grønlands Politis rapport belyser, at der er et relativt højt antal seksuelle overgreb i Grønland. Idet disse rapporter og undersøgelser udgør den primære forskning om seksuelle overgreb i Grønland, tydeliggøres det, at der mangler mere viden, der går ud over omfanget af problemstillingen. Grønlands Politi (2019) peger eksplicit i undersøgelsen på, at der er behov for mere viden på området (Razavi og Friis, 2019: 1, 67). Grønlands Politis rapport om seksuelle overgreb i Tasiilaq giver generelt et indblik i omfanget og karakteren af sædelighedsforbrydelser i Østgrønland. Resten af landet er fortsat forholdsvis urørt.

Ifølge Heinskou og Oldrup er undersøgelser, der ser på variationer i seksuelle overgreb, og hvordan situationerne opstår, særligt relevante i forhold til forebyggelse, da det skaber et grundlag og nye muligheder for at skabe og understøtte indsatser rettet mod situationel forebyggelse af seksuelle overgreb mod børn og unge. I relation til det og den generelle manglende viden om problemstillingen, mener jeg, at nærværende undersøgelse udfylder en del af et større videnshul.

3. Videnskabsteoretisk ståsted

Undersøgelsens grundpræmisser er funderet i kritisk realismes grundtanker om viden og virkelighed. I nærværende afsnit præsenteres de grundlæggende begreber og antagelser i kritisk realisme for at fremhæve, hvilken status det empiriske materiale har.

Ifølge Roy Bhaskar, som er ophavsmand til kritisk realisme, er kritisk realisme et metateoretisk perspektiv, der opløser den 'gamle' dualistiske tankegang, der ses i skillet mellem den empiristiske og positivistiske position på den ene side og den idealistiske og relativistiske position på den anden side (Buch-Hansen og Nielsen, 2005).

Eldar Bråten (2015) beskriver, at det grundlæggende i kritisk realisme er hovedfokusset på ontologi. Ifølge Bråten argumenterer Bhaskar for, at virkeligheden er 'virkelig' og eksisterer uafhængig af viden om den, samtidig med at viden om virkeligheden er et socialt produkt, der er skiftende og aldrig sikker eller endegyldigt. I en erkendelsesmæssig forstand betyder det, at virkeligheden overstiger personers forsøg på at opnå viden om den (Bråten, 2015:165-166). Det vil sige, at det umiddelbart ikke er muligt at afdække hele kompleksiteten af virkeligheden, hvorfor det metodisk gælder om at komme så tæt på virkeligheden som muligt (Bråten, 2015: 165-166).

I kritisk realisme skelnes mellem den 'intransitive dimension' og den 'transitive dimension'. Den intransitive dimension henviser til, at virkeligheden er virkelig. Det er den virkelighed, jeg søger at opnå viden om. Den transitive dimension henviser til, at viden på et givet tidspunkt er et socialt produkt. Denne dimension vedrører altså teorier, undersøgelser, analyseteknikker, paradigmer m.m. Ifølge Bhaskar bringer kumulativ viden den menneskelige viden tættere på virkeligheden. Det vil sige, at for at producere ny viden og dermed komme tættere på virkeligheden er det nødvendigt at trække på tidligere perspektiver. I tråd med Bhaskar inddrages tidligere perspektiver i form af teori og eksisterende litteratur løbende til at kortlægge relationen mellem gerningspersonen og den forurettede og kontekstforholdene i sædelighedsforbrydelser mod børn under 15 år i Grønland.

En grundlæggende forståelse i kritisk realisme er, at virkeligheden er stratificeret og består af tre niveauer, henholdsvis det 'empiriske niveau', det 'faktiske niveau' og det 'virkelige niveau'. Den transitive dimension henviser til det empiriske niveau, der består af sanseerfaringer. Den intransitive

dimension henviser til det faktiske og det virkelige niveau. Det faktiske niveau er alt det, der er fænomenologisk manifesteret, uafhængig af mennesker. Det virkelige niveau består af diverse sociale mekanismer, som genererer hændelserne, der forekommer på det faktiske niveau. De tre niveauer er multikausale og kontekstuelle. I kraft af det situationelle perspektiv som grundpræmis for undersøgelsen er fokuset i undersøgelsen ikke på de underlæggende årsagsforklaringer og generative mekanismer, der eksisterer på det virkelige niveau. Det primære fokus i undersøgelsen er derimod på det empiriske og faktiske niveau.

Jeg forstår, at det er faktisk forekommende relationer og situationer ved seksuelle overgreb mod børn, som jeg søger at afdække med empirisk afsæt i politirapporter om politianmeldte sædelighedsforbrydelser mod børn. Politirapporterne er ikke et præcist billede på de virkeligt forekommende seksuelle overgreb mod børn. Det skyldes blandt andet mørketal, falske anmeldelser, politiets fortolkningsprocesser og kategoriseringer af materialet samt sproglige barrierer. Ud fra mine metodiske overvejelser, teori og løbende inddragelse af eksisterende litteratur vurderer jeg, at politirapporterne, på trods af ovennævnte, kan sige noget om de faktisk forekommende situationer og relationer i virkeligheden.

4. Empiri og metode

I nærværende afsnit fremhæver jeg undersøgelsens empiriske grundlag i de 92 anmeldte sædelighedsforbrydelser mod børn under 15 år fra 2018. Derefter forklarer jeg mine metodiske overvejelser i forhold til at anvende politirapporter som empirisk grundlag til at belyse relationen mellem gerningspersonen og den forurettede og gerningssituationen.

4.1 Dataindsamling

I forbindelse med mit praktikforløb i efteråret 2019 indgik Grønlands Politi og jeg et samarbejde om nærværende speciale. Adgangen til politirapporter vedrørende sædelighedsforbrydelser mod børn fra hele Grønland anmeldt i 2018 er blevet tilladt gennem denne samarbejdsaftale (Bilag 1). I samme periode, som jeg har udarbejdet mit speciale, var jeg ansat som studentermedarbejder ved Grønlands Politi. I kraft af mit arbejde som både praktikant, studentermedarbejder og specialestuderende har jeg fået et væsentligt indblik i, hvordan politiet arbejder med sager om sædelighedsforbrydelser mod børn. Dette aspekt udgør ikke et fokus i mit speciale, men dette indblik har bidraget til et bredere blik for området som helhed.

Politirapporter vedrørende ‘kønsligt forhold til barn under 15 år’, ‘blodskam’ og ‘voldtægt’, hvor forurettede er under 15 år på gerningstidspunktet, er det empiriske grundlag for specialet. Gerningskoden¹ ‘kønsligt forhold til barn under 15 år’ henviser til, at en person “har samleje eller andet seksuelt forhold til et barn under 15 år, når (...) (personen) kendte barnets alder eller i så henseende har handlet uagtsomt” (Lovtidende A, 2019: §79). Gerningskoden ‘blodskam’ henviser til familiemedlemmer, som har samleje eller andet seksuelt forhold. Gerningskoden ‘voldtægt’ henviser til personer, som “ved vold eller trusler om vold tiltvinger sig samleje eller andet seksuelt forhold (...) (eller) skaffer sig samleje eller anden kønslig omgang med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, eller har samleje eller andet seksuelt forhold til barn under 12 år ” (Lovtidende A, 2019: §77). Politisager om blufærdighedskrænkelser og herunder digitale krænkelser indgår ikke i undersøgelsen. Politisager, hvor gerningspersonen er under 15 år på gerningstidspunktet, er ikke inkluderet. Ifølge kriminalloven kan gerningspersoner under 15 år ikke foranstaltes, hvorfor sager med unge gerningspersoner ofte blev

¹ En gerningskode angiver sagsindholdet i forhold til politiets journalisering

overdraget til de sociale myndigheder uden nærmere efterforskning i 2018. Disse sager er derfor ikke inkluderet i nærværende undersøgelse. Denne fremgangsmåde er siden ændret. I dag efterforskes sagerne færdigt på trods af gerningspersonens alder. Alle journalnumre med gerningskoden “kønsligt forhold til barn under 15 år” er automatisk udtrukket i det grønlandske politijournaliseringssystem Avannarleq. De inkluderede voldtægtssager med gerningskoden “voldtægt” er derimod udledt på baggrund af en manuel gennemgang af alle anmeldte voldtægter i 2018, da det ikke er muligt automatisk at udtrække alle journalnumre for voldtægtssager, hvor forurettede er under 15 år på gernings-tidspunktet. Efter den manuelle gennemgang af kategorien anmeldte voldtægter og en rensning for sager, hvor gerningspersonen er under 15 år, blev i alt 100 sager og sagskomplekser identificeret².

I specialeperioden har jeg haft en kontorplads på politimesterembedet i Nuuk. Politirapporter eksisterer primært alene i papirform i Grønland, og jeg har derfor ud fra de identificerede journalnumre fået scannet og sendt politisager fra hele landet til min kontorplads i Nuuk. Inden for indsamlingsperioden fra slut januar til midt april fik jeg adgang til 82 ud af de 100 identificerede sager eller sagskomplekser. Indsamlingsperioden blev af praktiske årsager stoppet midt april. Der er forskellige årsagsforklaringer til, hvorfor de resterende politisager ikke var tilgængelige. Nogle sager er ankesager, der var placeret ved Landsretten, hvorfor det grundet Covid-19 ikke var muligt at få adgang til dem, nogle sager var sagsplaceret forkert, hvorfor det ikke umiddelbart var muligt at finde dem, og andre sager var ikke tilgængelige grundet manglende ressourcer på den lokale politistation. De 82 sagskomplekser består i alt af 92 politianmeldte sædelighedsforbrydelser³. I nærværende speciale behandles de 92 politianmeldte sædelighedsforbrydelser særskilt.

Det empiriske grundlag inkluderer både sager, hvor gerningspersonen er mistænkt, sigtet og dømt samt sager som er henlagt på bevisets stilling og sager, hvor der er sket tiltalefrafald i forhold til gerningspersonen. I en enkelt sag er gerningspersonen frifundet. Jeg har valgt at inddrage alle sager, også de sager som ikke er afgjort, eller hvor gerningspersonen er frifundet, i undersøgelsen. De faktisk forekommende relationer mellem gerningsperson og forurettede samt situationen for det seksuelle overgreb mod børn er ikke bestemt ud fra resultatet af politisagen og/eller den strafferetlige afgørelse.

² Et sagskomplek betyder, at flere sager er samlet under et. I sagskomplekser træffes en samlet afgørelse for alle sagerne (Danmarks Statistik, 2020)

³ Spørgsmål vedrørende politirapporterne kan rettes til Mikkel Høj Svendsen på e-mail: MSV006@politi.dk.

I nærværende undersøgelse forholder jeg mig ikke til sandhedsværdien af den forurettedes og gerningspersonens beskrivelser, hvorfor alle politianmeldte sager inkluderes.

Størstedelen af sagerne er fra henholdsvis Tasiilaq med 28 sager (30,4 %) og Nuuk med 24 sager (26,1 %). Det vil sige, at der er 13,6 sager om sædelighedsforbrydelser pr. 1000 indbyggere i Tasiilaq og 1,3 sager om sædelighedsforbrydelser pr. 1000 indbyggere i Nuuk. Bilag 2 illustrerer den geografiske fordeling af de anmeldte sædelighedsforbrydelser pr. kommune, der indgår i undersøgelsen. Det er ikke nødvendigvis et præcist billede af, hvor sædelighedsforbrydelser anmeldes, men derimod hvilke lokale politistationer det har været muligt at få politisager fra. Som nævnt er det empiriske grundlag 82 ud af 100 identificerede sager eller sagskomplekser. Mere end halvdelen af sagerne kommer fra Tasiilaq og Nuuk. De andre områder er repræsenteret med varierende antal sager, og nogle områder er kun repræsenteret med en enkelt sag. Det er derfor væsentlig at understrege, at selvom fokuset er landsdækkende, er nogle områder mere repræsenteret.

I forbindelse med undersøgelsen mødte jeg forventninger om, at der skulle være geografiske forskelle i forhold til omfang og kontekstforhold vedrørende sædelighedsforbrydelserne. Den geografiske fordeling i antal anmeldte seksuelle overgreb viser, at der er relativt mange anmeldelser fra Tasiilaq og Kujalleq Kommune (Sydgrønland). Ifølge Christensen og Baviskars (2015: 77) surveyundersøgelse er der ikke nogen relation mellem, hvor personen bor, og om personen har været udsat for en seksualforbrydelse som barn. Modsat peger Statens Institut for Folkesundheds notat baseret på tidligere befolkningsundersøgelser på, at der oftere forekommer seksuelle overgreb mod børn i Øst- og Nordgrønland. Det kan således ikke udledes, om det relativt høje antal anmeldelser skyldes, at omfanget af seksuelle overgreb er større i Tasiilaq og Sydgrønland, eller om der er en større anmeldelsestilbøjelighed i byen eller en kombination af disse. I gennemlæsningen af anmeldelsesrapporterne, videoafhøringerne og afhøringsrapporterne af gerningspersoner har jeg ikke identificeret nogen væsensforskellige forklaringer og/eller kontekstforhold i forhold til geografisk område. Herudfra vurderes det, at undersøgelsens konklusioner er gældende for hele Grønland.

4.2 Ramme

I undersøgelsen gøres både brug af den kvalitative og den kvantitative tilgang. Gerningspersonens og den forurettedes beskrivelser af hændelsen inddrages således som eksempler i kombination med deskriptiv statistik i analysen.

Politirapporterne er ud fra en gennemlæsning omsat til variabler, der er gjort til genstand for sammenligning og optælling. Den kvantitative opsummering af empirien er anvendt til at skabe et overblik over den omfattende empiri og til at udlede mulige analysekategorier. Den kvantitative opsummering har gjort det muligt at teste, om de fornemmelser, der opstod ved gennemlæsningerne af empirien, var gældende. Denne del bliver anvendt som den overordnede ramme for analysen.

I den kvalitative del er det overvejende dokumenterne anmeldelsesrapport, videoafhøring og afhøringsrapport i politirapporten, der anvendes. Beskrivelserne i disse dokumenter anvendes som beretninger om faktiske forhold ved det seksuelle overgreb. I analysen bliver enkelte sager fremhævet som eksempler. Eksemplerne muliggør en dybere og mere nøjagtig undersøgelse af nuancer og kompleksitet ved sædelighedsforbrydelser mod børn (Flyvbjerg, 2015: 498, 506). Kombinationen af de to metodiske tilgange gør det muligt at se seksuelle krænkelser af børn fra forskellige vinkler.

4.3 Hvad består politirapporter vedrørende sædelighedsforbrydelser mod børn af

Politirapporter vedrørende sædelighedsforbrydelser mod børn kan indeholde forskellige elementer. En politirapport kan indeholde dombog, anklageskrift, anmeldelsesrapport, videoafhøring, afhøringsrapport af gerningsperson, fotomappe, erklæring vedrørende retsmedicinsk undersøgelse og personlighedsundersøgelse. Der er stor variation i omfanget af politirapporterne; nogle politirapporter består af flere hundrede sider, mens andre politirapporter består af mindre end 10 sider. De politirapporter, der består af et begrænset antal sider, er ofte sager, hvor anmeldelsen drejer sig om ældre forhold, og sager hvor hverken den forurettede eller gerningspersonen ønsker at udtale sig. Politirapporterne har således både forskelligt omfang, proces og retmæssig status.

Der er en væsentlig forskel på måden, videoafhøringer af den forurettede og afhøringer af gerningspersonen er gengivet i politirapporterne. Videoafhøringer er transskriberet, hvorimod afhøringen af gerningspersonen er gengivet som et referat skrevet af politiet umiddelbart efter afhøringen. Gerningspersonen får efterfølgende altid tilbudt at gennemlæse afhøringsrapporten eller få den læst højt samt underskrive den. Det varierer om gerningspersonen ønsker at underskrive afhøringsrapporten. Grundet et særligt fokus på anonymisering bliver de udvalgte eksempler kun overordnet beskrevet, hvorfor forskellen på materialet bliver mindre synlig i fremstillingen i analysen. Det er dog relevant at fremhæve, at de udvalgte eksempler og min fremstilling af dem således ikke er gengivelser af

gerningspersonens ord, men derimod en gengivelse af politiets gengivelse af politiafhøringen, som gerningsperson enten har eller ikke har underskrevet.

Politirapporterne er skrevet på dansk, idet dansk er det officielle sprog i Grønlands Politi, på trods af at flere af de grønlandske borgere ikke taler dansk. Der er både grønlandske og danske betjente ansat ved Grønlands Politi, hvilket betyder, at flere af videoafhøringerne, afhøringerne af gerningspersonerne eller andre aktører foregår på dansk, idet ingen af de danske betjente taler grønlandsk på et niveau, hvor de kan foretage en afhøring. Der er derimod kun en lille andel af gerningspersoner og et fåtal af de forurettede, der taler dansk på et niveau, hvor de kan svare og forstå spørgsmålene i en afhøring. Det nødvendiggør, at der er en tolk til stede. I disse tilfælde er det enten en grønlandsktalende betjent eller reservebetjent, der fungerer som tolk. Det er ikke kun problematik i forhold til det danske og grønlandske sprog, men ligeledes i forhold til den vest- og østgrønlandske dialekt. Transkriptionen af videoafhøringen og afhøringsrapporten er altid på dansk. Gerningspersonen eller en anden afhørt part har ret til at få oversat afhøringsrapporten til grønlandsk, hvis de ikke kan læse dansk, det sker dog sjældent i praksis. Afhøringsrapporten bliver derimod ofte mundtligt oversat af den person, som fungerer som tolk til vedkommende. De forskellige sprog og dialekter gør, at nuancer i både gerningspersonens og den forurettedes beskrivelser kan risikere at gå tabt i en kontekst, hvor nuancer og detaljer er særligt vigtige jævnfør forskellen mellem samleje og andet seksuelt forhold (Afsnit 1.2). Et ekstremt eksempel på den sproglige barriere fremgår i empirien; en af gerningspersonerne ændrer forklaring fra at erkende sig skyldig til at nægte sig skyldig i retten med den begrundelse, at han ikke havde forstået, hvad der blev spurgt om under afhøringen, da afhøringen foregik på dansk, og personen bare havde sagt ja. Eksemplet gør det særlig tydeligt, at sproget skaber en ulig magtrelation mellem politiet og anden part, i forhold til hvem der definerer situationen.

4.4 Metodologiske overvejelser vedrørende politirapporter

Med udgangspunkt i Heinskous (2010: 29-31) metodologiske overvejelser om at anvende politirapporter som empirisk grundlag vil jeg fremhæve metodiske svagheder og styrker ved at anvende politiafhøringer som empiri.

Ifølge Heinskou kan politiafhøringer inden for en specifik kontekst forstås som interviews, hvor politiet er interviewer i stedet for forskeren. Interviews giver adgang til at høre om personens oplevelser

af et eller flere fænomener (Tanggaard og Brinkmann, 2015: 30). Den specifikke kontekst er, at politiets primære formål med interviewene er at afdække, hvem der er forurettede, hvem der er gerningsperson og den objektive sandhed om, hvad der skete i situationen (Heinskou, 2000: 29). Det bliver afspejlet i spørgsmål om materialiteter og temporaliteter som eksempelvis rummets indretning, hvor lang tid hændelsen foregik samt i spørgsmål om specifikke kropslige detaljer. Derudover er politiets intention med interviewene at afklare, om gerningspersonen kan dømmes for det, der er sket. Den specifikke kontekst og den uniformerede interaktion, der forekommer, når det er en uniformeret person, som foretager en videoafhøring af forurettede eller en afhøring af gerningspersonen i en sædelighedssag, skaber nogle særlige rammer for fortællingen om situationen. Det betyder, at "politiafhøringer (...) genererer nogle helt specifikke fortællinger, som er stabiliseret inden for en særlig juridisk og kulturel ramme" (Heinskou, 2010: 20). Jævnfør afsnit 4.3 består politirapporter blandt andet af en transskription af videoafhøringer og politiets referat af afhøringen af gerningspersonen. Det betyder, at jeg har direkte adgang til politiets spørgsmål og forurettedes beskrivelser i videoafhøringen. Jeg har derimod ikke adgang til politiets spørgsmål og gerningspersonens beskrivelser i afhøringen af gerningspersonen, idet jeg kun har adgang til betjentens gengivelse af afhøringen af gerningspersonen. Det har indflydelse på, at den overordnede detaljegrad i afhøringsrapporterne af gerningspersonen er mindre. Derudover betyder det, at der muligvis er givet informationer under afhøringen af gerningspersonen om relationer og situationen, som politiet ikke nødvendigvis har fundet relevant i forhold til sagen, men som vil være relevant i forhold til nærværende undersøgelse. Jeg ser således ikke politirapporter som en direkte repræsentation af det, der faktisk er foregået, med derimod politiets konstruktion af hændelsen.

En viktimologisk pointe i forhold til den specifikke kontekst, videoafhøringen og den uniformerede interaktion er, at seksuelle overgreb kan være svære at tale om - også med politiet. I transskriptionerne af videoafhøringerne er det tydeligt, at børnene ikke siger mere, end de skal. De svarer ofte kort enten med ord eller kropssprog på videoafhørers spørgsmål. Der kan være flere årsagsforklaringer til dette. Det kan eksempelvis skyldes, at forurettede ikke kan lide at genkalde sig situationen, at forurettede føler skyld og/eller skam over situationen, at forurettede er bange for, om personen vil blive opfattet som et offer og lignende. Det kan også være en kombination af disse årsagsforklaringer. I tråd hermed vil jeg ikke etisk kunne forsvare, at jeg som specialestuderende interviewer forurettede under 15 år i sædelighedssager. Samtidig kan personer, som begår seksuelt overgreb mod børn under 15 år, forstås som en 'hard-to-reach' population. Det vil sige, at politirapporterne muliggør en indsigt

i den forurettedes og gerningspersonens fortællinger om, hvad der er sket i overgrebssituationen, som jeg ellers ikke ville have adgang til.

Heinskou beskriver både politiets påvirkning på det empiriske materiale som en metodisk svaghed og som en metodisk styrke. I tråd med Heinskou betragter jeg det overordnet som en metodisk styrke. Politiet har en helt særlig legitimitet til at spørge både børn og voksne detaljeret ind til både kropslige, tidslige og materielle elementer i situationen. Det kan være spørgsmål om, hvor mange gange og hvordan gerningspersonen rørte forurettede, eller “hvordan har han leget med dig?”. Spørgsmål som jeg som specialestuderende ikke har legitimitet til at stille hverken til et barn eller en voksen, og som vil være meget grænseoverskridende (Heinskou 2000, 30). Endvidere har politiet en stor erfaring og øje for temporaliteter og materialiteter, som jeg ikke på samme måde har.

Et andet aspekt, der både kan betragtes som en metodisk svaghed og som en metodisk styrke, er afstanden mellem mig, gerningspersonen og den forurettede. Jeg forstår det overordnet som en metodisk styrke, at jeg har mulighed for et mere distanceret analytisk blik. Det, at jeg hverken har set personernes ansigt eller hørt deres stemme, gør, at jeg ikke i samme grad har solidariseret mig med hverken den forurettede eller gerningspersonen, hvorfor jeg i højere grad kan undlade at tage stilling til sandhedsværdien. Jeg bedømmer ikke skyldsspørgsmålet. Den analytiske distance bevirker, at nogle aspekter muligvis bliver overset, men afstanden muliggør på den anden side netop denne analyse med fokus på relation og kontekst (Heinskou, 2010: 30-31).

Politirapporter som empirisk materiale muliggør en særlig indsigt i den forurettedes og gerningspersonens beskrivelser af situationen. Det empiriske materiale skal ikke forstås som en direkte repræsentation af situationen, men skal derimod ses i den kontekst, beretningerne er blevet fortalt i. Politirapporternes deskriptive fordele ved gentagne mønstre og fortællinger om situationen har været grundlæggende for tilgangen i den kriminologiske analyse.

4.5 Anonymisering

Grundet karakteren af det empiriske materiale er der særlig opmærksomhed på anonymisering af politirapporterne. Det gør sig gældende både i forhold til håndteringen af politisagerne og i forbindelse med præsentationen af eksemplerne i nærværende speciale. Anonymisering er væsentlig i al forskningsetik (Brinkmann, 2015: 477-478). Det synes særligt væsentlig her, idet jeg har adgang til

personfølsomme oplysninger, meget detaljerede beskrivelser af situationerne og et fokus, der har potentiale til at vække den offentlige interesse i Grønland (Heinskou, 2000: 17).

Jeg har primært fokus på anonymiseringen i forhold til den kvalitative tilgang, da personers individuelle egenskaber i den kvantitative tilgang bliver skjult bag tal. For at sikre at de involverede parter ikke er genkendelige, har jeg ændret ved diverse materialiteter, personers navne, fysiske kendetegn m.m. Jeg går ikke nærmere i dybden med, hvilke konkrete elementer jeg har anonymiseret for at bevare anonymiseringen. Jeg anonymiserede mine noter til sager med det samme, og jeg har siden arbejdet med politisagerne i anonymiseret form. Derudover er jeg i fremstillingen af de inddragne eksempler forsigtig med at gå for meget i detaljer. Selvom det 'kun' er et speciale, skrives specialet ind i et debatteret område, hvor flere interessenter efterspørger mere viden (Razavi og Friis, 2019: 1, 67). Undersøgelsen kan bidrage til at kortlægge omfanget og karakteren af problemet. Derudover skriver jeg specialet i samarbejde med Grønlands Politi, hvilket betyder, at undersøgelsens kortlægning af relationen mellem den forurettede og gerningspersonen samt kontekstforholdene i et eller andet omfang skal anvendes i arbejdet med fremtidige sædelighedssager mod børn i Grønland. Det er derfor væsentlig at være opmærksom på de forskellige parters anonymitet, være tydelig i den teoretisk position, og hvilke begrænsninger der er i specialet, for at sikre at specialet bliver præsenteret korrekt i den offentlige debat (Skilbrei et al. 2019: 2- 3). Jeg søger gennem dette at drage 'omsorg' for både forurettede, gerningspersoner og andre personer i det empiriske materiale (Brinkmann, 2015: 471).

5. Teoretisk udgangspunkt

Analysen har udgangspunkt i situationel teori, viktimologi og intersektionalitet. Det situationelle perspektiv anvendes til at kortlægge, hvad der karakteriserer relationen mellem gerningspersonen og den forurettede samt situationen for sædelighedsforbrydelsen. Det viktimologiske perspektiv anvendes som analysereskab til at fremhæve den situationelle forståelse af den forurettede og situationen. Intersektionalitet anvendes til at nuancere de situationelle magtforhold mellem gerningspersonen og den forurettede. I det følgende vil jeg kort beskrive de tre teoretiske udgangspunkter.

5.1 Situationel teori

Det situationelle perspektiv er valgt med afsæt i, hvad det empiriske materiale kan bidrage med. Politirapporternes fokus på at afdække den objektive sandhed om, hvad der skete i situationen og dermed materialets mange detaljer om kropslige, tidslige og materielle elementer i situationen, lægger op til det situationelle fokus på seksuelle overgreb mod børn. Det empiriske materiale er altså ikke egnet til at forstå psykologiske årsagsforklaringer på seksuelle overgreb. Det situationelle perspektiv er grundlæggende for hele undersøgelsens tilgang til seksuelle overgreb mod børn.

Randall Collins (2008) og Marie Heinskou og Lasse Liebst (2017) anvender det situationelle perspektiv til at kortlægge, hvad der sker i voldelige situationer. Collins understreger, at selvom nogle individer har højere risiko for at begå voldelige handlinger, begår selv de mest voldelige personer kun voldelige handlinger en brøkdel af tiden (Collins, 2008: 11; Heinskou og Liebst, 2017: 8). Heinskou og Liebst beskriver, at “individer udøver altid vold i situationer, og vold gøres ofte mulig af dynamikker ved selve situationen” (Heinskou og Liebst, 2017: 8). Det betyder, at årsagsforklaringer baseret på individuelle baggrundsfaktorer ikke kan stå alene, hvorfor det situationelle perspektiv bør inddrages. Det situationelle perspektiv har tidligere været anvendt til at kortlægge, hvad der sker i situationer, hvor børn udsættes for sædelighedsforbrydelser (Wortley og Smallbone, 2006; Eisen og Berman, 2018).

Jeg er hovedsageligt inspireret af Richard Wortley og Stephan Smallbones (2006) samt Marie Heinskou og Lasse Liebsts (2017) brug af det situationelle perspektiv på interpersonel kriminalitet.

Jeg gør således overgrebssituationen til undersøgelsens måleenhed og fokuserer dermed på situationen frem for gerningspersonen og den forurettede. Fra et situationelt perspektiv kan en sædelighedsforbrydelse ses som et udfald af en skæring af tid og sted af tre elementer; motiverede gerningspersoner, egnede vogtere og potentielle ofre (Cohen og Felson, 1979). De centrale underlæggende faktorer heri er henholdsvis nærhed, eksponering og andre fremmende faktorer (Fattah 2000: 30) (Eisen og Berman, 2018: 538).

Det er relevant at bemærke Cornish og Clarkes pointe om, at der er flere typer af motiverede gerningspersoner. De forskellige typer gerningspersoner strækker sig fra gerningspersoner, der blot udnytter muligheden, fordi den er der, til seksuelt afvigende gerningspersoner, der selv opsøger eller opretter muligheden. De påpeger, at selv de forbrydelser, der er planlagt af stærkt motiverede gerningspersoner, involverer situationelle overvejelser (Wortley og Smallbone, 2006: 14). Ifølge deres undersøgelser er gerningspersonerne overvejende personer, som udnytter muligheden, når den er der. Denne pointe ses ligeledes i Grønlands Politis kortlægning af seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq (Razavi og Friis, 2019: 41).

Som tilføjelse til det situationelle perspektiv fremhæver Finkelhor (2008) 'target congruence'. Han fremhæver tre dimensioner ved 'target congruence', der øger offerets risiko for at blive et offer. Det er henholdsvis 'target vulnerability', 'target antagonism' og 'target gratifiability'. I nærværende afsnit fremhæver jeg definitionen af 'target vulnerability'. Target vulnerability henviser til karaktertræk ved personen, der resulterer i, at personen har en begrænset kapacitet til at gøre modstand, hvilket ifølge Finkelhor øger personens risiko for at blive et offer. Jeg antager herudfra, at der er nogle karaktertræk ved børn og særligt piger, som gør dem sårbare, hvilket øger deres risiko for at blive et offer for seksuelle overgreb (Finkelhor, 2008: 60-61).

5.2 Viktimologi

Viktimologi anvendes som analytisk redskab til at fremhæve den situationelle forståelse af den forurettede og situationen. Viktimologi har afsæt i flere forskellige teoretiske modeller blandt andet situationel teori i Cohen og Felsons "Routine Activity Approach". Jeg har overordnet fundet analytisk inspiration hos Ezzat A. Fattahs integrering af de forskellige teoretiske modeller. Ezzat A. Fattah integrerer fire forskellige teoretiske modeller 'Routine Activity Approach' (Cohen og Felson, 1979), 'Opportunity model' (Cohen, 1981), 'Dutch mode' (Van Dirk og Steinmetz) og 'Lifestyle model'

(Hindelang et al., 1978) til et omfattende system til at forstå variationer i viktimiseringsrisiko og klyngedannelser i bestemte områder og grupper. Fattah samler elementer fra de forskellige teoretiske tilgange til 10 kategorier. Jeg har udvalgt følgende kategorier, som jeg i større og mindre omfang anvender i analysen.

1. *“Risk factors* particularly those related to sociodemographic characteristics such as age and gender, area of residence, absence of guardianship, presence of alcohol and so forth (...)
2. *Exposure*. Exposure to potential offenders and to high-risk situations and environments enhances the risk of criminal victimization. (...)
3. *Associations*. (...) Thus individuals who are in close personal, social, or professional contact with potential delinquents and criminals run a greater risk of being victimized than those who are not. (...)
4. *Dangerous times and dangerous places*. The risks of criminal victimization are not evenly distributed in time or space. (...)
5. *High-risk activities* also increase the potential for victimization. Among such activities is the pursuit of fun, which may include deviant and illegal activities. (...)”

(Fattah, 2000: 30-31)

De udvalgte kategorier anvendes løbende i analysen som analyseværktøj til at tydeliggøre kontekstforholdene i situationen.

5.3 Intersektionalitet

Intersektionalitet anvendes i forlængelse af den situationelle teori som et overordnet perspektiv til at nuancere forståelsen af relationen mellem gerningsperson og forurettede og situation. Jeg bruger både intersektionalitet som et overordnet perspektiv i forhold til, hvordan seksuelle overgreb er mulige, og som et perspektiv på, at individers magtpositioner i den konkrete situation er formet af kategorier af forskellige identitetskomponenter og materialiteter.

Jeg har overordnet fundet analytisk inspiration i Sune Qvotrup Jensen og Ann-Dorte Christensens (2012) brug af intersektionalitetsbegrebet og i Kathy Davis tekst “Intersectionality as buzzword - A sociology of science perspective on what makes a feminist theory successful” (2008) om intersektionalitetsbegrebet. I forlængelse heraf forstår jeg, at forskellige komponenter som køn, alder (og andre

identitetskomponenter), social praksis, materialiteter og interaktionen mellem dem former individernes position og magt i samfundet. I tråd med Davis (2008) anser jeg individets position som en dynamisk proces, hvorfor individets position af magt er præget af, hvilken kontekst individet indgår i.

Overordnet forstår jeg forskelligheden i den forurettedes og gerningspersonens position og herunder magtforhold som grundlæggende for, at de seksuelle overgreb overhovedet kan forekomme. Det vil sige., at hvis magtforholdene mellem forurettede og gerningsperson havde været omvendt eller anderledes, havde det ikke været muligt for gerningspersonen at udnytte den situationelle kontekst og begå overgreb på den forurettede. I forhold til seksuelle overgreb mod børn er de overordnede sociale komponenter, der uløseligt hænger sammen som parallelle, særskilte størrelser, og som toner hinanden, forskellen i køn, alder, autoritet, erfaring med seksuelle møder, fysisk fremtoning og seksualitet. Alle disse sociale komponenter gør børn sårbare, hvilket øger deres risiko for at blive et offer for seksuelle overgreb, jævnfør Finkelhor (2008). Intersektionen af disse sociale komponenter former den forurettedes og gerningspersonens position og magtforhold. Disse elementer er således grundlæggende for alle de udvalgte eksempler i min analyse.

I tråd med internationale undersøgelser af inuitsamfund i Canada i forhold til køn og seksuelle overgreb antager jeg, at kolonisering af Grønland har præget de eksisterende magtstrukturer mellem kønnene (Hylton et al., 2002; Kral, 2016; Charron et al., 2010). Skønt koloniseringens påvirkning af det grønlandske samfund ligger uden for denne undersøgelses opgave, er det relevant kort at berøre i forhold til at forstå kvinders og mænds position i samfundet. Hylton mfl. (2002) og Charron (2010) beskriver, at de sociale problemer, høje kriminalitetsrater og det høje antal seksuelle overgreb er et resultat af koloniseringen. Koloniseringen ødelagde de traditionelle normer, standarder og sanktionsmekanismer, hvilket ifølge Hylton mfl. skabte forhold i det oprindelige samfund som muliggjorde, at forekomsten af seksuelle overgreb og vold er vokset ukontrolleret. Koloniseringen skabte en ubalance i magtforholdet mellem kønnene, hvor manden har den dominerende position (Hylton et al., 2002: 7). De nævnte internationale undersøgelser har ikke beskæftiget sig med Grønland. Jeg argumenterer for, at selvom de oprindelige samfunds koloniseringstid ikke har været ens, kan denne forskning være med til at belyse magtpositionerne mellem kønnene i Grønland. I forlængelse heraf antager jeg, at mænd generelt har en mere magtfuld position i samfundet sammenlignet med kvinder.

Ud over de forskellige sociale komponenter er der ligeledes flere materialitetskomponenter, der er kontekstafhængige, og som interagerer i skæringen mellem de sociale komponenter, der påvirker magtforholdene. Materialitetskomponenterne er eksempelvis beboelsetæthed. I analysen af de udvalgte eksempler forstår jeg, at den situationelle skæring mellem de forskellige sociale og materielle komponenter og de forskellige positioner og magtforhold muliggør, at gerningspersonen udnytter den situationelle mulighed til seksuelt at krænke et barn.

Situationel teori, viktimologi og intersektionalitet anvendes i samspil til at fremhæve relationen mellem den forurettede og gerningspersonen og de forskellige kontekstforhold. I analysen vil jeg anvende ovenstående forståelser til at belyse de udvalgte eksempler. Eksemplerne er placeret i bokse for at tydeliggøre skellet mellem den forurettede og gerningspersonens beskrivelser af situationen og mine teoretiske perspektiver, tolkninger og disses koblinger til empirien.

6. Tilgang til analysen

Under hele specialeprocessen har jeg haft adgang til de 92 politirapporter. I forbindelse med gennemlæsningen af de enkelte politisager har jeg løbende skrevet udførlige noter. Jeg har således haft mulighed for at vende tilbage til både de enkelte sager og mine noter og gennemlæse dem flere gange. På den måde har jeg kunnet undersøge nye perspektiver løbende i processen.

Jeg har placeret mig op ad den abduktive tilgang, hvor der veksles mellem empiri og teoretiske perspektiver (Järvinen og Mik-Meyer 2017: 11). Jeg har fra starten fundet teoretisk inspiration i den situationelle tilgang grundet politirapporternes deskriptive fokus. Det betyder, at jeg samtidig med første gennemlæsning af politirapporterne læste relevant, eksisterende litteratur i forhold til den situationelle tilgang for at kvalificere min læsning af politirapporterne. Ud fra gennemlæsninger og en kvantificering af det empiriske materiale har jeg udpeget temaer og mønstre i materialet. Herudfra er jeg med et teoretisk udgangspunkt i situationel teori, intersektionalitetsbegrebet og viktimologi inden for rammerne relation og kontekst dykket ned i mine udførlige noter, og har i nogen grad genlæst politirapporterne, for at udvælge relevante eksempler til at undersøge nuancer og kompleksitet ved seksualforbrydelser mod børn. I nærværende undersøgelse er der kun udvalgt eksempler, hvor den forurettede er en pige. Jeg har udvalgt de eksempler, som fremhæver de mest generelle relationer og situationer i empirien i forhold til seksuelle overgreb mod drenge og piger. Fokuset på det generelle gør, at anonymiteten kan sikres. Efter udvælgelsen af eksemplerne har jeg genlæst politirapporten for bedst muligt at kunne gengive gerningspersonens og den forurettedes beskrivelser af deres oplevelse af situationen. I min fremstilling af de forskellige eksempler i analysen forsøger jeg at fremskrive mangfoldigheden i gerningspersonens og den forurettedes beskrivelser. Det gør jeg ved både at inddrage gerningspersonens og den forurettedes komplekse og ofte modstridende beskrivelser i analysen. Gengivelserne af sagerne er forholdsvis forskelligartet, idet sagerne er forskellige og detaljegraden i sagerne er varierende. Jeg har netop gengivet eksemplerne på denne måde for bedst muligt at fremskrive mangfoldigheden og de forskellige nuancer i sagerne. Ud fra ovenstående metodiske overvejelser, valg af teori og løbende inddragelse af eksisterende litteratur mener jeg, at undersøgelsen med udgangspunkt i politirapporterne kan sige noget om de faktisk forekommende relationer og situationer. Jeg mener således, at de relationer og situationer, som analysen med den abduktive tilgang fremanalyserer, kommer tæt på de faktiske, forekommende forhold i virkeligheden. I analysen søger jeg at være transparent i mine tolkninger af det empiriske materiale samt i anvendelsen af teoretiske

begreber og de koblinger, jeg foretager til empirien. Det gør jeg blandt andet ved, at de udvalgte empiriske eksempler er placeret i tydelige bokse.

7. Analyse

I nærværende afsnit præsenteres de deskriptive statistiske resultater af de 92 gennemgåede politianmeldte sædelighedsforbrydelser mod børn under 15 år. Først fokuseres på, hvad der overordnet karakteriserer den forurettede, gerningspersonen og hændelsestypen. Derefter sættes det i kontekst til relationen mellem gerningspersonen og den forurettede, herunder hvilke karakteristika der er knyttet til situationen. Udvalgte eksempler fra empirien fremhæver de forskellige karakteristika ved relationen og situationen.

7.1.1 Kønsfordeling

I de 92 politirapporter fremgår det, at de forurettede overvejende er piger. 79 (85,9 %) af de forurettede er piger, og 13 (14,1 %) af de forurettede er drenge. Samme kønsmæssige uligevægt gælder i forhold til anmeldte gerningspersoner, hvor 88 (95,6 %) af gerningspersonerne er mænd, 2 (2,2 %) af gerningspersonerne er kvinder, og 2 (2,2 %) af gerningspersonerne er ukendte.

Tabel 1: Kønsfordelingen mellem gerningsperson og forurettede

Gerningsperson	Forurettede	
	Pige	Dreng
Mand	77	11
Kvinde	0	2
Ukendt	1	1

Herudfra fremgår det, at de anmeldte gerningspersoner i de 92 anmeldte sædelighedsforbrydelser overvejende er mænd, som begår overgreb mod piger. Denne kønsfordeling ses ligeledes i Razavi og Friis (2019), Heinskou (2010) og Oldrup (2016). Derudover fremgår det, at i de to sager, hvor gerningspersonen er en kvinde, er den forurettede en dreng. Ud af de 92 sager er der to sager, hvor der ikke er angivet et køn på den anmeldte gerningsperson. I alle tilfælde er der kun én gerningsperson og ét offer angivet i politirapporterne pr. hændelse. Der er således ingen sager, hvor der har været flere gerningspersoner om et seksuelt overgreb eller flere forurettede på en gang.

7.1.2 Alder på forurettede og gerningsperson

I flere af politirapporterne er gerningsdatoen registreret som en periode. Det kan enten være, fordi den forurettede har været seksuelt krænkede af samme person over en længere periode, eller fordi politiet er usikker på gerningsdatoen. I de sager, hvor politiet er i tvivl om gerningsdatoen, skyldes det ofte, at hverken forurettede eller gerningsperson ønskede at udtale sig til politiet, eller at det seksuelle overgreb skete for flere år siden. I den deskriptive gengivelse af forurettedes og gerningspersons alder anvendes personernes alder fra den første dato, der er angivet. Pigerne i de anmeldte sædelighedsforbrydelser er overvejende i aldersgruppen 13 til 14 år (55,1 %) (se aldersfordelingen i bilag 3). De drenge, som er registreret som forurettede i de anmeldte sædelighedsforbrydelser, er overvejende yngre drenge i aldersgruppen 4 til 6 år (57,1 %) (se aldersfordelingen i bilag 4). De anmeldte gerningspersoner er forholdsvis unge; 33,7 % er mellem 15 og 20 år og 32,6 % af gerningspersonerne er mellem 21 og 30 år (se aldersfordelingen i bilag 5) Denne aldersgruppe udgør ligeledes størstedelen af de gerningspersoner, som anmeldes for at begå sædelighedsforbrydelser mod børn og voksne i både Tasiilaq og Danmark (Razavi og Friis, 2019; Oldrup et al., 2016: 57).

7.1.3 Den anmeldte gerningsperson

I de 92 politianmeldte sædelighedsforbrydelser er 8 gerningspersoner registreret som gerningsperson i flere sager i empirien. De 8 gerningspersoner er sammenlagt gerningspersoner i 18 sager. Følgelig består empirien af 82 enkeltstående gerningspersoner, hvoraf 7 er ukendte. I 5 ud af de 7 sager, hvor gerningspersonen er ukendt, er gerningspersonens køn angivet. Følgende vil der blive refereret til 75 enkeltstående gerningspersoner. Det vil sige, at de 7 ukendte gerningspersoner ikke indgår i nærværende beskrivelse af gerningspersonerne.

Ud fra tidligere registreringer i politisystemet Avannarleq og Kriminalregisteret kan det udledes, at ud af de 75 gerningspersoner er 14 (18,7 %) tidligere dømt for én sædelighedsforbrydelse mod et barn, og 10 (13,3 %) er tidligere dømt for 2 eller flere sædelighedsforbrydelser mod børn. Det vil sige, at 32 % tidligere har været dømt for en eller flere sædelighedsforbrydelser mod børn. 3 ud af de 75 enkeltstående gerningspersoner (4 %) er tidligere dømt for sædelighedsforbrydelser mod voksne. Alle de dømte personer, som tidligere er dømt for sædelighedsforbrydelser mod voksne, er ligeledes tidligere dømt for en eller flere sædelighedsforbrydelser mod børn. Det vil sige, at 32 % af de personer, som i de gennemlæste politianmeldelser er registreret som gerningsperson, tidligere er dømt for en eller flere sædelighedsforbrydelser. Dette adskiller sig fra Razavi og Friis (2019) rapport over

sædelighedsforbrydelser mod børn i Tasiilaq, hvor 'kun' hver femte gerningsperson tidligere var dømt for en sædelighedsforbrydelse. I Danmark er 6 % af de, der er dømt for seksualforbrydelser mod børn, tidligere dømt for en seksualforbrydelse mod et barn eller voksen (Kyvsgaard, 2017: 16). Antallet af tidligere dømte gerningspersoner er således 5 gange så højt i Grønland i forhold til Danmark.

69 af de 75 enkeltstående gerningspersoner (92 %) er kendt af politiet i en eller anden form i større eller mindre grad. Det omfatter både hændelser registreret i politijournaliseringssystemet Avannarleq som husspektakler, beruselse, gadeuro, selvmordstrusler og/eller kriminalsager, hvor personen er mistænkt, samt sager, hvor gerningspersonen er sigtet eller dømt og dermed registreret i Kriminalregisteret. 60 af de 75 enkeltstående gerningspersoner (80 %) er registreret i kriminalregisteret for sædelighedsforbrydelser eller andre former for kriminalitet. Der eksisterer ikke viden om, hvor stor en andel af den grønlandske befolkning, der er registreret i KR, men 80 % virker umiddelbart meget højt. Et kvalificeret gæt, baseret på befolkningstallet og antal sigtede om året de sidste 10 år, er, at under 34 % af den grønlandske befolkning er registreret i KR, hvilket ligeledes virker meget højt.

55 ud af de 75 enkeltstående gerningspersoner (73,3 %) er registreret i kriminalregisteret for andre former for lovsovertrædelser end sædelighedsforbrydelser. Af disse 55 er 25 (43,6 %) tidligere registreret i kriminalregisteret for personfarlig kriminalitet. 37 (67,3 %) er tidligere registreret i kriminalregisteret for berigelseskriminalitet (tyveri, indbrud, databedrageri og hittegods). 23 (41,8 %) er tidligere registreret i kriminalregisteret for andet (hærværk, færdsel, bedrageri, sølov, husfredskrænkelser, falske anklager), og 20 (36,4 %) er tidligere registreret i kriminalregisteret for spirituskørsel og lov om euforiserende stoffer. Størstedelen af de personer, som er registreret i kriminalregisteret, er dømt for den kriminalitet, de er registreret for. I Danmark er det 10 % af dem, der er dømt for seksualforbrydelser mod børn, der tidligere er dømt for andre former for straffelovsovertrædelser (Kyvsgaard, 2017: 16). Det kan således udledes, at der er ca. 7 gange så mange personer, som er dømt for sædelighedsforbrydelser mod børn, som tidligere er dømt for andre former for kriminallovsovertrædelser i Grønland, som der er i Danmark for straffelovsovertrædelser.

7.1.4 Forurettede

I de gennemgåede sager er der tale om 20 sager, hvor forurettede er reviktimatiseret eller polyviktimatiseret. Det vil sige, at 7 piger og 1 dreng er registreret flere gange som forurettede i empirien. Der

er således 80 enkeltstående forurettede i empirien. Ud fra tidligere registreringer i politijournaliseringssystemet Avannarleq og de forurettedes egne beretninger i de gennemgåede politirapporter kan det udledes, at 47 ud af de 80 enkeltstående registrerede forurettede (58,8 %) tidligere har oplevet at være udsat for sædelighedsforbrydelser⁴. Blufærdighedskrænkelser og deling af billeder er inkluderet heri. Det vil sige, at over halvdelen af de forurettede i empirien tidligere har oplevet at blive seksuelt krænket.

7.1.5 Gerningsdato og anmeldelsesdato

Der er forskel på længden af perioden fra gerningsdato til anmeldelsesdato i forhold til relationen mellem gerningspersonen og den forurettede. Ud af de 92 anmeldte sædelighedsforbrydelser er 22 (23,9 %) af sagerne anmeldt inden for en måned efter hændelsen, 37 (40,2 %) af sagerne er anmeldt inden for et år efter hændelsen, og 29 (31,5 %) af sagerne er anmeldt mere end et år efter hændelsen. I 4 af de politianmeldte sager er forskellen mellem gerningsdato og anmeldelsesdato ukendt.

I størstedelen (67 %) af de sædelighedssager, der er anmeldt mere end et år efter hændelsen, er forurettede under 10 år. I de sager, der er anmeldt mere end et år efter hændelsen, hvor forurettede er over 10 år, er det hovedsageligt sager, hvor gerningspersonen og den forurettede har haft en tæt relation. Det kan således udledes, at længden på perioden fra gerningsdato til anmeldelsesdato er varierende i forhold til relation og alder på den forurettede. Det vil sige, jo yngre den forurettede er, og jo tættere en relation er, desto større er sandsynligheden for, at forskellen mellem gerningsdato og anmeldelsesdato er mere end et år. Det kan forstås i forhold til Ethan Eisen og Yehoshua Bermans beskrivelse af, at yngre ofre særligt mangler evnen til afsløre det seksuelle overgreb, hvorfor overgrebet anmeldes sent. Det muliggør ligeledes, at det seksuelle overgreb kan blive ved med at foregå over en længere periode (Eisen og Berman 2018: 541).

7.1.6 Hvilke type seksuel hændelse

Som defineret i afsnit 4.1. kan gerningskoderne 'voldtægt', 'blodskam' og 'kønsligt forhold til børn under 15 år' dække over forskellige typer af sædelighedsforbrydelser mod børn under 15 år. Af praktiske årsager og for overblikkets skyld henviser jeg til de overordnede kategorier 'berøring', 'anden kønslig omgang' og 'samleje'. I kategoriseringen af hændelserne er udgangspunktet den forurettedes

⁴ Antallet af forurettede, som har været udsat for sædelighedsforbrydelser, kan reelt være højere; hvis tidligere sager ikke er anmeldt, og forurettede ikke fortæller om dem under videoafhøringen

beskrivelse og/eller beskrivelsen i politianmeldelsen. De enkelte sædelighedsforbrydelser kan bestå af flere typer af seksuelle hændelser. I nærværende speciale medtages den type overgreb, den forurettede og/eller politianmeldelsen beskriver, som juridisk giver den strengeste foranstaltning. I tabel 2 fremgår fordelingen af typer af sædelighedsforbrydelser.

Tabel 2: Oversigt over fordelingen af typer af seksuelle hændelser

Type	Antal	Procent
Berøring	9	9,8
Anden kønslig omgang	17	18,5
Samleje	56	60,9
Ukendt	10	10,9

Det vil sige, at samleje udgør størstedelen af de sædelighedsforbrydelser, der indgår i de gennemgåede politianmeldte sædelighedsforbrydelser i 2018. Ud af de 56 politianmeldte sager om samleje er der i 49 af sagerne gennemført penetration, i 6 af sagerne er der forsøg på penetration, og i 1 af sagerne er det uklart, om der er gennemført penetration. I alle sagerne om anden kønslig omgang er der gennemført penetration.

7.2 Relation mellem gerningsperson og forurettede

I nærværende afsnit præsenteres den deskriptive statistik vedrørende gerningspersonens og den forurettedes relation. For at synliggøre de forskellige relationer opdeles relationerne i følgende kategorier 'familiemedlem', 'voksen' som ikke er et familiemedlem, og 'jævnaldrende' som ikke er et familiemedlem.

Opdelingen er inspireret af Oldrups (2016: 103) kategoriseringer. Kategoriseringerne af relationerne synliggør, at situationerne har forskellige kontekstforhold og kendetegn. De anmeldte sædelighedsforbrydelser begået af jævnaldrende skal ses i forhold til ungdomslivet og den interaktion, der foregår mellem unge mennesker. Anmeldte sædelighedsforbrydelser begået af en voksen skal ses i forhold til en stor aldersforskel. Anmeldte sædelighedsforbrydelser begået af et 'familiemedlem' kan både

være begået af 'jævnaldrende' og 'voksne'. Særligt for denne kategori er, at den er præget af familiære relationer (Oldrup et al. 2016: 104). Der er således en aldersmæssig skelnen mellem kategorierne 'jævnaldrende' og 'voksne'. En voksen defineres som en person, som er over 18 år, mens en jævnaldrende defineres som en person, som er under 18 år. Den forurettede er i alle kategorier under 15 år jævnfør problemformuleringen. Der er ingen af de relationer, der er defineret som jævnaldrende, hvor der er mere end 5 år mellem gerningspersonen og den forurettede.

Tabel 3: Relation mellem gerningsperson og forurettede

Relationen	Antal	Procent
Jævnaldrende	15	16,3
Kæreste eller et kærestelignende forhold	2	2,2
Ven eller bekendt	10	10,9
Digital kontakt	2	2,2
Ukendt	1	1,1
Voksen	46	50,0
Kæreste eller et kærestelignende forhold	7	7,6
Forældres kæreste	4	4,3
Ven eller bekendt	21	22,8
Kendte hinanden gennem digital kontakt	7	7,6
Fremmed gerningsperson	5	5,4
Ukendt	2	2,2

Familiemedlem	26	27,2
Forældre	3	3,3
Bedsteforældre	5	5,4
Stedforældre ⁵	5	5,4
Stedsøskende/søskende	3	3,3
Andet familiemedlem	9	10,9
Øvrige kategorier	5	7,7
Fremmed gerningsperson	2	2,2
Ukendt	3	5,4

I tabel 3 tydeliggøres det, at den hyppigste relation mellem gerningspersonen og den forurettede er, at gerningspersonen er en voksen, og at den forurettede og gerningspersonen inden for den kategori er venner eller bekendte (22,8 %). Dette adskiller sig fra danske og andre nordiske surveyundersøgelser, hvor de fleste uønskede seksuelle erfaringer sker mellem jævnaldrende (Oldrup et al., 2016; Mossige og Huang, 2010; Helweg-Larsen et al., 2009). Disse undersøgelser beskæftiger sig ikke med anmeldte hændelser. Det, at den forurettede og gerningspersonen typisk er venner eller bekendte, kan ses i relation til, at Grønlands byer og bygder er relativt små og isolerede (jævnfør afsnit 1.2), hvorfor der er relativ stor sandsynlighed for, at den forurettede har haft/har en relation til gerningspersonen. Andre danske undersøgelser peger ligeledes på, at den forurettede, som udsættes for tvungen sex eller forsøg på tvungen sex, oftest kender gerningspersonen (Heinskou et al. 2017, 54; Larsen & Hilden,

⁵ Stedforældre antyder en adoption af forældrerollen og et forholdsvist stabilt og længerevarende forhold mellem parterne. Denne kategori adskiller sig fra kategorien 'forældres kæreste', hvor forholdet mellem parterne ofte er kortere og mere ustabilt.

2016:10). Derudover er de hyppigste relationer mellem gerningspersonen og den forurettede, at gerningspersonen og den forurettede er jævnaldrende og venner eller bekendte (10,9 %), og at gerningspersonen er et andet familiemedlem (10,9 %).

Det fremgår, at der er forskellige typer relationer mellem gerningspersonen og den forurettede. Jeg vil i nærværende analyse anvende kategoriseringerne af relationerne til at synliggøre kontekstforhold i de anmeldte sædelighedsforbrydelser.

7.3 Kontekstforhold

I nærværende afsnit ser jeg på kontekstforholdene i situationerne i relation til kategorierne 'jævnaldrende', 'voksen' og 'familiemedlem'. Hver kategori, som beskriver relationen mellem forurettede og gerningsperson, udgør et underafsnit. I hvert underafsnit præsenteres kontekstforholdene først gennem deskriptiv statistik. Derefter inddrages et eller flere udvalgte eksempler inden for hver kategori til at nuancere de fremhævede kontekstforhold.

7.3.1 Jævnaldrende

Først fokuseres på omfanget af sædelighedsforbrydelser, hvor den forurettede og gerningspersonen er jævnaldrende, og derefter på karakteristika knyttet til situationen. De mest overordnede karakteristika ved relationen og situationen fremhæves med et eksempel.

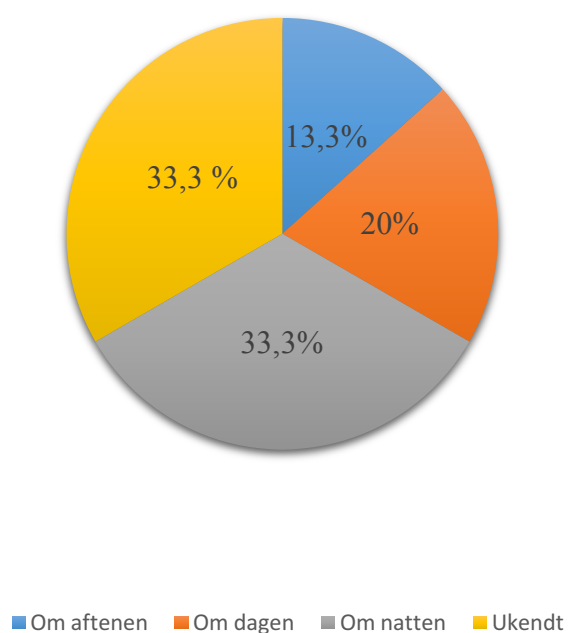
I de 15 politirapporter, hvor den forurettede og gerningspersonen er jævnaldrende, er det kun piger, som er forurettede. Samme kønsmæssige uligevægt gælder i forhold til anmeldte gerningspersoner, hvor alle gerningspersonerne er mænd. De piger, som i disse sager er registreret som forurettede, er placeret i den høje ende af aldersgruppen under 15 år. De er alle sammen mellem 12 og 14 år, hvor over halvdelen (53,3 %) er 14 år. Alderen på gerningspersonen er pr. definition, jævnfør kategorien 'jævnaldrende', fra 15 til og med 18 år. Der er en jævn fordeling i aldersintervallet. Der er ingen af de relationer, der er defineret som jævnaldrende, hvor der er mere end 5 år mellem gerningspersonen og den forurettede. Alle sager inden for denne kategori omhandler hændelser med gennemført penetration.

Tabel 4: Fordelingen over gerningsstedet

Gerningssted	Antal	Procent
Gerningspersonens adresse	9	60,0
Et offentligt sted	2	13,3
Ved tredjeperson kendt af gerningspersonen	2	13,3
Ukendt	2	13,3

Det fremgår af tabel 4, at størstedelen af de politianmeldte seksuelle hændelser er foregået hos gerningspersonen. Alle hændelserne hos gerningspersonen er sket i gerningspersonens soveværelse/kollegieværelse i en seng.

Figur 1. Tidspunkt på døgnet, hvor det seksuelle overgreb fandt sted i procent

Samlede antal sager = 15

Figur 1 illustrerer, hvornår på døgnet sædelighedsforbrydelserne mellem de jævnaldrende fandt sted. De fleste situationer fandt sted om natten (33,3 %). 20 % fandt sted om dagen, og 13,3 % fandt sted om aftenen. Der er en forholdsvis stor andel (33,3 %), hvor tidspunktet er ukendt. Perioderne, hvor der nærmest kun er mørkt eller nærmest kun er lyst, betyder, at grænsen mellem nat og dag er flydende for mange børn i Grønland (jævnfør afsnit 1.2.). Som en konsekvens leger flere børn ude sent om natten og sover i stedet på andre tidspunkter. Lyset har således betydning for, hvad børn foretager sig, og hvor de befinder sig på døgnet.

Tabel 5 og 6 tager udgangspunkt i den forurettedes beskrivelser af, hvad der karakteriserede den seksuelle overgrebssituation, og hvordan den forurettede reagerede i situationen. I kategoriseringen af, hvad der karakteriserer situationen, er der lagt vægt på, hvad den forurettede selv lagde mest vægt på i sine beskrivelser i videoafhøringen. Det vil sige, at den forurettede kan have oplevet flere af nedenstående elementer i situationen.

Tabel 5: Forurettedes beskrivelse af karakteristika ved situationen

Karakteristika	Antal	Procent
Deltog frivilligt	2	13,3
Snydt, overtalt eller udsat for pres	3	20,0
Holdt fast, truet med vold, slået eller lignende	7	46,7
Ukendt	3	20,0

Tabel 6: Forurettedes reaktion på hændelsen

Reaktion	Antal	Procent
Deltog frivilligt	2	13,3
Bange, så gjorde ikke modstand ⁶	2	13,3
Sagde fysisk fra ⁷	3	20
Sagde fysisk og verbalt fra ⁸	4	26,7
Ukendt	4	26,7

Herudfra kan det udledes, at 66,7 % af de forurettede oplevede samlejet således, at de blev ‘ snydt, overtalt eller udsat for pres’ eller ‘holdt fast, truet med vold eller lignede’. Derudover kan det udledes, at 46,7 % af de forurettede enten sagde fysisk fra eller sagde både fysisk og verbalt fra. 11 ud af de 15 jævnaldrende gerningspersoner (73,3 %) karakteriserede hændelsen som at begge parter deltog frivilligt i samlejet.

Tabel 7 viser andelen af anmeldte sædelighedsforbrydelser, hvor enten den forurettede og/eller gerningspersonen var påvirket af et rusmiddel. Sager, hvor rusmidler indirekte har haft indflydelse på situationen, er ligeledes inddraget. Det kan eksempelvis være sager, hvor personer, som burde være vogtere i situationen, var påvirket af et rusmiddel, hvorfor de ikke kunne agere egnede vogtere.

⁶ Nyere neurologisk forskning viser, at immobilisation ligesom kamp og flugt er en neurologisk refleks. Immobilisation henviser til, at personen fryser og dermed ikke er i stand til at bevæge sig eller tale (Wilson, 2016).

⁷ Kategorien “Sagde fysisk fra” henviser til, at den forurettede enten skubbede til gerningspersonen “(...) hun fik en arm fri og skubbede ham væk”, prøvede at vride sig fri “Hun prøvede at vride sig fri” og/eller “(...) tog hans hånd væk fra sig. Hun brugte alle sine muskler til at gøre det”. Der er kun et tilfælde i empirien, hvor den forurettede direkte har kæmpet mod gerningspersonen.

⁸ “Sagde verbalt fra” omfatter, at den forurettede eksempelvis sagde “nej”, sagde “ikke lige nu”, fortalte, at personen ikke havde lyst” og/eller skreget

Tabel 7: Omfang af rusmidler i sagerne

Rusmiddel	Antal	Procent
Forurettede og/eller gerningsperson eller en vogter var påvirket af et rusmiddel	4	26,7

Ud af de 15 sager, hvor gerningspersonen er jævnaldrende med den forurettede, er der 4 sager, hvor enten alkohol eller hash har indgået i situationen. I størstedelen af hændelserne er det den forurettede og/eller gerningspersonen, som er påvirket af et rusmiddel.

Eksempel 1: Aviaaja og Jaaku

I eksempel 1 fremhæves politisagen om Aviaaja og Jaaku som et eksempel på, hvilke kontekstforhold, der er i situationen, når den forurettede og gerningspersonen er jævnaldrende. Eksemplet afspejler aspekter, der går igen i de anmeldte sædelighedsforbrydelser begået af jævnaldrende.

Aviaaja (13 år) har anmeldt Jaaku (17 år) for voldtægt. Jaaku erkender, at de har haft sex, og han beskriver, at det var frivilligt.

Aviaaja og Jaaku bor i samme by. Aviaaja bor hjemme hos sin værge, mens Jaaku bor på kollegie. Aviaaja og Jaaku kender hinanden gennem fælles venner. De havde ikke været alene sammen tidligere. De havde skrevet en del sammen over messenger, før de en hverdag i januar aftalte at mødes. Jaaku beskriver, at det var Aviaaja, som gerne ville mødes med ham, hvorimod Aviaaja beskriver, at det var Jaaku, som gerne ville mødes med hende. De aftalte at mødes ved en butik sent på aftenen. De gik hjem til Jaakus kollegieværelse. Det var et lille værelse med få møbler; en seng, et fjernsyn og en reol. Sengen stod i det ene hjørne. De sad i sengen. Aftenen og natten gik med at ryge cigaretter, se film, spille spil på mobilen og snakke sammen. De fortalte hinanden historier fra deres liv.

Aviaaja beskriver, at mens de lå i sengen og så film, begyndte Jaaku at rykke tættere og tættere på hende. Han begyndte at røre hende forskellige steder på kroppen. Hun sagde "nej" og skubbede lidt til ham. Han blev ved. Jaaku havde så trukket sine bukser ned, trukket Aviaajas bukser ned og haft sex med hende. Hun havde forsøgt at klemme sine knæ sammen, så det blev svære for Jaaku at tage bukserne af hende. Derefter gav hun efter og gjorde ikke yderligere modstand. Hun lå på ryggen

med Jaaku oven på sig. Jaaku sagde ikke noget til hende, imens han havde sex med hende. Hun beskriver, at hun havde ondt i dele af sin krop dagene efter, fordi han havde holdt hende nede og fast. Hun beskriver, at hun ikke gjorde mere modstand, fordi Jaaku er stærkere end hende.

Derimod beskriver Jaaku, at det var frivillig sex fra begges side. Ifølge Jaaku var det Aviaaja, som lagde op til det. Han forstod, at Aviaaja ønskede at have sex med ham, hvorfor han havde sex med hende. Han fortæller, at han kendte Aviaaja sådan, at hun er typen, der spreder rygter og beskyldninger mod sine veninder og venner.

Ligesom størstedelen af de politianmeldte sædelighedsforbrydelser er hændelsen foregået hos gerningspersonen Jaaku på hans adresse. Ifølge både Aviaaja og Jaaku begyndte den anden uventet at lave seksuelle tilnærmelser. Begge parter beskriver, at de ikke havde forudset, at det kunne blive til en seksuel situation, og at der ikke tidligere havde været noget seksuelt mellem dem. Der er forskellige situationelle faktorer, der muliggør den situationelle udvikling fra en venskabelig situation til en seksuel situation. Jaaku beskrivelser er korte, hvorfor det overvejende er Aviaajas beskrivelser, der fremhæves. Det betyder dog ikke, at jeg har taget stilling til sandhedsværdien i deres beskrivelser.

Jennifer A. Livingston med kolleger (2007: 334) argumenterer for, at forskellig livsstil betyder, at voksne kvinder og unge piger oplever seksuelle overgreb i forskellige kontekster. Tidligere forskning fra en ikke-grønlandsk kontekst kortlægger, at unge kvinder overvejende oplever at blive seksuelt krænket af venner eller bekendte, hvorimod voksne kvinder overvejende oplever at blive seksuelt krænket af en intim partner (Tjaden og Thoennes, 2000). Livingston mfl. beskriver, at unge kvinders livsstil og socialisering gør dem sårbare i forhold til fremmede mænd samt mandlige venner og bekendte. Piger i ungdomsårene udvider deres sociale liv udover hjemmet og bliver derfor mere eksponeret for potentielle gerningspersoner, da de i højere grad begynder at være alene i isolerede og usuperviserede situationer med drenge/mænd. Jeg forstår eksemplet ind i denne ungdomskontekst. Aviaaja og Jaaku kender ikke hinanden særlig godt, men har skrevet en del sammen over Messenger. Det er første gang, de hænger ud sammen alene. Det sted, de tilbringer tid sammen alene, er på Jaakus kollegieværelse i hans seng sent om aftenen. Ud fra Aviaajas beskrivelser forstås det, at Jaaku udnyttede situationen og sin position til fysisk og psykisk at tvinge hende til sex.

Aviaaja beskriver, at hun både sagde fysisk og verbalt fra i starten af overgrebet, men at hun senere stoppede med at gøre modstand. Hun gav efter den indledende kamp om dominansen efter. Det vil sige, at Jaaku vandt dominansen over situationen, hvorfor han kontrollerede, hvordan situationen udviklede sig (Collins, 2008: 135). Aviaaja beskriver, at hun stoppede med at gøre modstand, fordi Jaaku var stærkere end hende; han holdt hende fast. Det var altså en ubalance i det fysiske forhold, der ifølge Aviaaja gav Jaaku magten over situationen. Dette henviser til et magtforhold, hvor Aviaaja både er fysisk mindre og svagere, og derfor er Jaaku i en position, hvor han kan holde hende nede. Dette magtforhold kan ses i forhold til køn og alder, idet yngre kvinder ofte er fysisk mindre og svagere end ældre mænd.

Jaakus kollegieværelse kan anskues som et 'farligt sted' og 'farligt tidspunkt' for Aviaaja i kraft af deres positioner. Det vil sige, at i modsætning til situationen for Aviaaja er det ikke farligt for Jaaku at have Aviaaja på sit kollegieværelse eller, hvis det var omvendt, at besøge Aviaaja sent om aftenen. Jaakus værelse er et isoleret rum, som er usuperviseret. Der er således ingen beskyttelse i situationen. Aviaaja besøgte Jaaku en sen hverdagsaften/nat uden hendes værgers viden eller samtykke. Samtidig bor Jaaku på kollegie, hvor der ikke er forældre eller andre egnede vogtere, som holder øje med dem, hvilket betyder, at der ikke er nogen, der registrerer, at de begge er på værelset sent om natten. Det, at Aviaajas værge ikke ved, hvor hun er, og at der ingen værger/vogtere er på kollegiet, bidrager til hendes sårbarhed (Livingston et al., 2007: 345).

I forlængelse af kollegieværelset kan selve sengen anskues som et specifikt 'farligt sted'. Jaaku bor på et kollegieværelse med sparsom plads og møblering som de fleste ungdomsværelser eller kollegieværelser, hvorfor hans seng formentligt har forskellige funktioner som sovested, sofa, læseplads m.m. Jaaku og Aviaaja bruger sengen til at sidde i og snakke, spille spil og se film. Jeg forstår sengen som et område, der muliggør en potentiel seksuel kontekst. Jeg opfatter overordnet sengen som et intimt sted, hvor personernes kroppe ofte er tæt på hinanden, hvis flere personer opholder sig der. Sengen er et almindeligt sted at have sex, og der kan således ligge en seksuel forventning i det at opholde sig i en seng sammen. Jeg forstår det, at de opholder sig i Jaakus seng, hvor deres kroppe ligger tæt, som en intim kontakt, der muliggør den seksuelle kontekst og/eller forventning.

Eksemplet tydeliggør, at der er en skæring af flere komponenter i situationen, der muliggør udviklingen fra den venskabelige hygge til det seksuelle overgreb; køn, alder, fysisk fremtoning, fraværet af egnede vogtere, det isolerede rum, den kropstætte kontakt, Jaakus kollegieværelse og seng.

Ligesom størstedelen af de unge gerningspersoner beskriver Jaaku hændelsen som frivillig. Han er af den opfattelse, at Aviaaja selv ønskede at have sex med ham. Hans beskrivelser af situationen er således fuldstændig modsat Aviaajas beskrivelser af situationen. Han understreger, at han kender Aviaaja, som en person, som lyver om sine venner. Han forsøger at understrege, hvorfor politiet ikke skal tro Aviaajas beskrivelser af situationen men hans.

7.3.2 Voksen

Først fokuseres på omfanget af sædelighedsforbrydelser, hvor gerningspersonen er voksen og derefter på karakteristika knyttet til henholdsvis sted for hændelsen og situationen.

I de 46 politirapporter, hvor gerningspersonen er voksen, er 38 (82,6 %) af de forurettede piger og 8 (17,4 %) af de forurettede drenge. Gerningspersonerne er mænd med én undtagelse. Både køns- og aldersfordelingen adskiller sig fra kategorien 'jævnaldrende'. 75 % af de piger, som er registreret som forurettede, hvor gerningsperson er voksen, er over 13 år på gerningstidspunktet. Derimod er 77,8 % af de drenge, som er registreret som forurettede, hvor gerningspersonen er voksen, under 13 år på gerningstidspunktet. Gerningspersonerne er forholdsvis unge. 73,9 % er yngre end 31 år, og 87 % er yngre end 36 år.

Tabel 8: Oversigt over fordelingen af typer af seksuelle hændelser

Type	Antal	Procent
Berøring	4	8,7
Anden kønslig omgang	10	21,7
Samleje	31	67,4
Ukendt	1	2,2

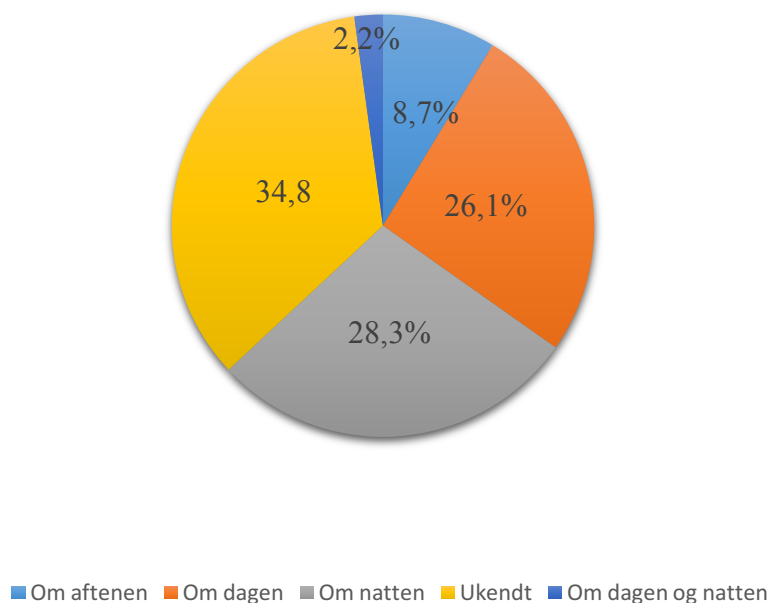
Ud fra tabel 8 kan det udledes, at typer af seksuelle hændelser ligeledes adskiller sig fra kategorien 'jævnaldrende'. I kategorien 'jævnaldrende' er der kun en type seksuel hændelse; samleje. I sædelighedssagerne, hvor gerningspersonen er en voksen, udgør andre typer seksuelle hændelser 30,4 %.

Tabel 9: Oversigt over gerningssted ud fra anmeldelsesrapport

Gerningssted	Antal	Procent
Forurettedes adresse	8	17,4
Gerningspersonens adresse	22	47,8
Flere forskellige steder	4	8,7
Fælles adresse for både forurettede og gerningsperson	4	8,7
Et offentligt sted	3	6,5
Ved tredje person enten kendt af gerningspersonen, forurettede eller begge	2	4,3
Ukendt	3	6,5

Ud fra tabel 9 fremgår det, at sædelighedsforbrydelsen ofte finder sted hos gerningspersonen. Ud fra empirien kan det udledes, at det foregår ofte (60 %) i gerningspersonens eller den forurettedes soveværelse og derefter i gerningspersonens stue (22,7 %).

Figur 2. Tidspunkt på døgnet hvor det seksuelle overgreb fandt sted i procent

Samlede antal sager = 46

Figur 2 illustrerer, at de fleste sædelighedsforbrydelser, hvor gerningspersonen er en voksen, oftest foregår om natten (28,3 %) og om dagen (26,1 %). De sager, hvor det er registreret, at det er foregået om dagen og om natten, er sager, hvor der har været flere seksuelle overgreb. Ligesom ved jævnaldrende er der en forholdsvis stor andel (34,8 %), hvor tidspunktet er ukendt. Pointen vedrørende mørketid og midnatssol er også i kategorien 'voksen' relevant i forhold til børns færden.

Tabel 10 og 11 tager udgangspunkt i, hvad den forurettede lagde mest vægt på i sine beskrivelser af, hvad der karakteriserede den seksuelle overgrebssituation, og hvordan forurettede reagerede i situationen. Forurettede kan således have oplevet flere af nedenstående elementer i situationen.

Tabel 10: Forurettedes beskrivelse af karakteristika ved situationen

Karakteristika	Antal	Procent
Deltog frivilligt	5	10,9
Snydt, overtalt eller udsat for pres	9	19,6
Gaver eller betaling	1	2,2
Sov og vågnede ved det	1	2,2
Holdt fast, truet med vold, slået eller lignende	16	34,8
Ukendt	14	30,4

Tabel 11: Forurettedes reaktion på hændelsen

Reaktion	Antal	Procent
Deltog frivilligt	5	10,9
Bange, så gjorde ikke modstand	9	19,6
Sagde fysisk fra	6	13,0
Sagde verbalt fra	5	10,9
Sagde fysisk og verbalt fra	4	8,7
Ukendt	17	37,0

Det fremgår, at 34,8 % af de forurettede oplevede, at det, der karakteriserer situationen, var at blive 'holdt fast, truet med vold, slået eller lignende', og 19,6 % af de forurettede oplevede situationen som at blive 'snydt, overtalt eller udsat for pres'. 19,6 % af de forurettede var 'bange, så gjorde ikke modstand'.

I 30,4 % af sagerne er det 'ukendt', hvordan den forurettede oplevede situationen, og i 37 % af sagerne er det 'ukendt', hvordan den forurettede reagerede på hændelsen. Der er et forholdsvis stort omfang af kategorien 'ukendt'. Det skyldes blandt andet, at den forurettede ikke ønskede at udtale sig, og/eller at den forurettede i nogle af sagerne er forholdsvis ung, hvorfor deres forklaringer i videoafhøringen er mindre detaljeret.

Ud af de 46 sager, hvor gerningspersonen er voksen, karakteriserer 18 (39,1 %) af gerningspersonerne situationen, som at den forurettede deltog frivilligt i samleje. Derimod er det kun 5 (10,9 %) af de forurettede, som karakteriserer samlejet som frivilligt.

Tabel 12: Omfang af rusmidler i sagerne

Rusmiddel	Antal	Procent
Forurettede og/eller gerningsperson var påvirket af et rusmiddel	17	37

Tabel 12 viser, at enten gerningsperson og/eller den forurettede var påvirket af et rusmiddel i situationen i 17 ud af 46 sager, hvor gerningspersonen var voksen. Det er overvejende kun gerningspersonen, som var påvirket af enten alkohol eller hash i de 17 sager. I de sager, hvor den forurettede var påvirket af et rusmiddel, var gerningspersonen også påvirket af et rusmiddel.

Der er forskellige nuancer i situationen i sædelighedsforbrydelser mod børn, hvor gerningspersonen er voksen, som alder, magtforhold, rusmidler osv. Der er flere elementer, der går igen på tværs af disse nuancer. Jeg inddrager fire forskellige eksempler til at belyse forskellige situationelle elementer. Grundet materialets størrelse, de mange nuancer i denne kategori og undersøgelsens omfang berører jeg kun de mest generelle situationelle elementer. Det første eksempel har fokus på situationer, hvor de forurettede er forholdsvis unge. Det andet eksempel har fokus på situationer, hvor unge piger tager hjem til ældre mænd, alkohol og hvordan ældre mænd overtaler unge piger til sex. Det tredje eksempel har ligesom det andet eksempel fokus på situationer, hvor unge piger tager hjem til ældre mænd. Særligt i dette eksempel inddrager jeg et ungdomsperspektiv. Endelig har det sidste eksempel fokus på, at familien accepterer sex mellem en mindreårig og en voksen person, selvom der er en stor aldersforskel.

Eksempel 2: Kunuk og Ivalu

I eksempel 2 fremhæves politisagen om Kunuk og Ivalu som et eksempel på flere kontekstforhold, der går igen i sager, hvor gerningspersonen er voksen, og den forurettede er relativt ung. I politirapporten indgår kun politiafhøringen af Kunuk, og det er således alene Kunuks beskrivelse af situationen, der afspejles i eksemplet.

Kunuk (35 år) er dømt for at have stimuleret Ivalus (9 år) kønsdele flere gange. Det skete, når Ivalu sov ved sin bedste ven Anguteq. Kunuk er Anguteqs far. Ivalu sov ofte ved sin ven Anguteq i weekenderne. Kunuk havde et fast arbejde på det tidspunkt. Han er alene-forældre for Anguteq og hans bror, idet hans kone forlod dem for flere år siden. Det bliver overordnet beskrevet, at Kunuk havde det følelsesmæssigt hårdt og drak en del alkohol i perioden omkring overgrebene, blandt andet fordi konen havde forladt ham.

Ifølge Kunuk var det vinter, da han rørte ved Ivalu første gang. Ivalu overnattede hos dem, og efter aftensmaden spillede Ivalu, Anguteq og Kunuk først spil og bagefter legede de fange- og kildelege i hele lejligheden. Kunuk var et kildemonster, som skulle fange og kilde de to børn. Det grinede børnene meget af. Han lagde dem efterfølgende i seng på Anguteq og hans brors værelse. Anguteq i sin seng og Ivalu på en madras på gulvet. Anguteqs bror var ikke hjemme. Han gik selv ind i sit soveværelset for at sove.

Efter nogle timer kom Ivalu ind til ham i soveværelset. Hun ville gerne lege fange- og kildelegen igen. Ivalu var kun iført trusser og en t-shirt. Kunuk beskriver, at han fangede hende, trak hende op i sengen og begyndte at kilde hende - som hun gerne ville have. Ifølge Kunuk fik Ivalu ham til at kilde sine kønsdele under hendes trusser. Han vurderede, at Ivalu godt kunne lide det. Han lagde hende efterfølgende i seng igen inde på børneværelset. Efter den episode begyndte Kunuk, når Ivalu sov hos dem, at gnide sin hånd mod hendes kønsdele eller slikke hendes kønsdele, da hun godt kunne lide det. Han fortæller, at han altid stoppede, når Ivalu sagde stop, han rørte kun ved hende, når hun selv ville have det. Det skete altid, når de andre børn sov.

Kunuk beskriver, at han godt var klar over Ivalus alder, men da hun første gang var den, der lagde op til ham, blev han fristet og var derfor begyndt at røre hende efterfølgende.

I ovenstående situation burde Ivalu have været i sikkerhed. Hun er hos sin ven til en legeaftale, hvor hun skal overnatte. Der er en voksen, hendes vens far, til at beskytte dem. Dog er der ifølge Grønlands Politis kortlægning af seksualforbrydelser i Tasiilaq en øget risiko for, at børn udsættes for sædelighedsforbrydelser, når børn og unge sover ved andre (Razavi og Friis, 2019: 41). Kunuk er i en position af magt i forhold til Ivalu, idet han skal fungere som vogter for Ivalu, imens hun overnatter hos dem. Situationen udvikler sig fra, at Kunuk leger kildemonster med sin søn og Ivalu til, at han kilder Ivalu, imens de er alene i hans soveværelse. Det er en leg, hvor personen, som kilder, kommer fysisk tæt på personen, der bliver kildet. Det er således en leg/kontakttype med et stærkt kropsligt aspekt (Selden, 2004). Denne tætte kropslige kontakt kommer i situationen til at foregå i Kunuks seng. Der sker således en skæring mellem det intime sted sengen og den kropslige kontakt, der er i at blive kildet. Kildelegen udvikler sig i sengen fra leg til noget seksuelt, hvor Kunuk rører ved Ivalus kønsdele. Ud fra Kunuks beskrivelser, har han ikke umiddelbart planlagt situationen, men han udnytter den isolerede situation, der opstår i hans soveværelse til seksuelt at røre ved Ivalu, hvor Ivalu ingen form for beskyttelse har, da Kunuk skulle fungere som den beskyttende vogter.

Ivalu er placeret i en situation, hvor hun ingen magt har, særligt i relation til hendes alder. Hun er magtesløs i forhold til flere aspekter. Hun er for lille til selv at sige nej til legeaftaler med sin ven. Det vil sige, det er ikke hende alene, der bestemmer, om hun skal overnatte ved vennen eller ej. Derudover er hun ligesom Aviaaja (eksempel 1) grundet sin fysiske størrelse, der i hendes tilfælde mest er betinget af hendes alder, både svagere og mindre end en voksen mand (Collins, 2008: 144). Ivalu kan altså både ses som forholdsvis magtesløs i en social forstand og i fysisk forstand i forhold til hendes frihed og aktiviteter. Eksemplet tydeliggør, at der er en skæring af flere komponenter i situationen, der muliggør det første seksuelle overgreb; Kunuks magtfulde rolle som beskytter/vogter, voksen, legeven og tillidsperson, hans fysiske fremtoning og Ivalus alder, det isolerede rum, den kropstætte kontakt, Kunuks soveværelse og seng.

Ivalu afslører i lang tid ikke, hvad der foregår, når hun overnatter ved vennen, hvilket betyder, at overgrebene kan fortsætte over en længere periode. Eisen og Berman beskriver, at yngre børn ofte mangler evnen til at afsløre det seksuelle overgreb, hvilket gør dem sårbare (Eisen og Berman, 2018: 541). Da Ivalu afslørede overgrebene, stoppede de. Det bliver for Kunuk næsten en rutine, at når Ivalu overnatter hos dem, så rører han ved hende. Ifølge Collins (2008) kan det ses som et ritual, hvor Kunuk sætter rytmen. Kunuk beskriver, at han stopper, når hun siger stop - når hun bryder rytmen.

Han retfærdiggør rutinen med accounts om, at hun selv startede det første gang, og at han altid stopper, når hun siger stop. Han tillægger Ivalu voksenfølelser om seksualitet eksempelvis i forhold til, at han mener, at det var hende, der startede det hele ved at lægge op til det, og at hun godt kan lide det. Jeg forstå disse accounts som Kunuks måde at afskrive sig et personligt ansvar for sine handlinger. Kuunks brug af accounts henviser til, at han underlæggende har en opfattelse af, at seksuelle overgreb mod børn er moralsk forkert.

Ifølge Kunuks beskrivelser er det som om, at første gang legitimerer de efterfølgende gange. Hvis man følger Collins, brød Kunuk den moralske barriere af konfrontationsspænding og frygt ved det første seksuelle overgreb, hvilket gjorde det nemmere for ham de efterfølgende gange (Collins, 2008) (Bjørge, 2016: 19). Der var som nævnt nogle omstændigheder ved det første seksuelle overgreb, der gjorde det muligt at bryde den moralske barriere. Ifølge Collins tillærer gerningspersoner i sådanne situationer teknikker til konflikt - her teknikker til seksuelt at røre ved Ivalu. Eksemplet illustrerer en situationel proces, der foregår over en længere periode, hvor to individer er involveret, og som sammen skaber en bestemt type seksuel krænkelse. En af Collins pointer er, at gerningspersonen lærer teknikker til at begå overgreb, mens den anden part, her Ivalu, lærer at være et subjekt for den seksuelle berøring. Det er tydeligt, at disse teknikker ikke er til Ivalus fordel, men ifølge Collins er det et resultatet af en tosidet interaktion uanset (Collins, 2008: 150).

Eksempel 3: Laila og Bent

I det følgende fremhæves politisagen om Laila og Bent. Eksemplet synliggør kontekstforhold, når unge piger tager hjem til ældre mænd, og hvordan ældre mænd overtaler unge piger til sex og alkohol.

Bent (33 år) er dømt for at have haft sex med Laila (12 år). Bent erkender forholdet, men han understreger, at samlejet var frivilligt.

Bent og Laila bor begge i en mindre by. De kender til hinanden fra byen, men de kender ikke hinanden særlig godt. Bent arbejder med VVS, og Laila går i skole. Bent bor i et forholdsvist stort hus i byen, og han fortæller, at han godt vidste, at Laila var 12 år.

Laila beskriver, at Bent ringede til hende meget sent en hverdagsaften, hvor hun skulle i skole dagen efter. Han bad hende om at komme hjem til sig, og til trods for at hun ikke vidste, hvad han

ville, tog hun alligevel derhen. Da hun kom hjem til ham, blev han ved med at sige, at han gerne ville have samleje med hende, hvilket hun ikke ønskede. Han blev ved med at spørge, og hun gav derfor til sidst efter, da hun ikke vidste, hvad hun ellers skulle gøre. Han tog hende ind i soveværelset og lagde hende på sengen, hvor han tog hendes tøj af. Laila beskriver, at han derefter lagde sig oven på hende og havde sex med hende. Hun fortæller, at hun bare lå stille uden at røre sig. Hun synes, det var ubehageligt, men endte med at overnatte hos Bent.

Laila fortæller, at hendes onkel, som er hende værge, og som hun bor ved, ringede i løbet af natten. Hun fortalte ham, at hun var ved Bent, men ikke havde lyst til at blive der. Onklen gjorde ikke noget ved dette.

Ifølge Bent havde Laila længe skrevet opildnende beskeder til ham, og hun havde over en længere periode været meget opsøgende. Desuden vidste han, at hun godt kunne lide ham. Han havde forsøgt at holde sig tilbage på trods af dette, men til sidst gav han efter. Han kan ikke huske hvorfor, han havde bedt hende om at komme, men han tror, at det var fordi han kedede sig. Han fortæller, at han desuden havde drukket hele dagen, og det var længe siden, at han havde haft sex. Han havde spurgt, om hun ville med ind i soveværelset for at snakke. I soveværelset havde hun sagt ja til at have samleje med ham. Han beskriver, at Laila ikke sagde stop eller gjorde modstand.

Bent inviterer Laila hjem til sig i et isoleret rum for at skabe en mulighed for at have sex med hende, overtale hende til at have sex, selvom han kender hendes alder. Denne situation kan forstås i forhold til Lailas manglende erfaring med seksuelle situationer, der kan relateres til hendes alder. I kraft af deres alder har Bent mere autoritet end Laila. Laila ved ikke hvorfor, hun skal komme forbi hos Bent sent en aften, men tager alligevel hen til ham. Det giver indtryk af, at hun gør, hvad Bent siger, og at hun er uerfaren i forhold til at bedømme potentielt farlige situationer, hvilket betyder, at hun ikke genkender Bents seksuelle intentioner, da han inviterer hende hjem til sig (Livingston et al., 2007: 341-342). Det, at Laila ikke ved, hvorfor Bent inviterer hende hjem, kan anses som en naiv fejlopfattelse af situationen med henvisning til hendes alder. Den naive fejlopfattelse skal forstås i relation til den naturlige naivitet, som hænger sammen med barndommen. Det er naturligt, at et barn ikke er opmærksom på seksuelle undertoner. Ældre kvinder vil typisk være opmærksom på potentielle seksuelle undertoner ved at tage hjem til en mand, hun ikke kender særlig godt, meget sent om aftenen.

De vil derudfra kunne bedømme, om det potentielt kunne være en seksuel og farlig situation - hvis kvinden ikke ønsker at have sex med personen (Livingston et al., 2007: 341-342).

Ifølge Laila blev Bent ved med at spørge, om hun ville have sex med ham, indtil hun gav efter. Han pressede hende altså verbalt i et forsøg på at overtale hende til at have sex. Dette kan ligeledes forstås i forhold til hendes uerfarenhed med seksuelle situationer. Hun fortæller, at hun ikke vidste, hvordan hun skulle håndtere de seksuelle tilnærmelser i form af verbalt pres, hvorfor hun gav efter for Bents tilnærmelser. Hendes uerfarenhed med seksuelle situationer hænger således sammen med hendes mangel på afvisnings- og modstandsstrategier. Det tydeliggør, at der ligesom i de ovenstående eksempler med Aviaaja og Ivalu er et element af magt, og at Bent som ældre mand både fysisk og psykisk har mere magt end Laila.

Laila bor ved sin onkel, som fungerer som værge for hende. Onklen ringer til hende i løbet af natten for at sige, at Laila på 12 år skal komme hjem. Hun fortæller sin onkel, at hun er ved Bent, men ikke har lyst til at være der. Lailas onkel reagerer ikke på dette, han lader derimod Laila overnatte ved Bent. Det giver et indtryk af, at selvom onklen bør have den overordnede beskyttende rolle i forhold til Laila, har han det ikke. Der er således ikke nogen egnede vogtere i situationen, som kan beskytte Laila. Jeg forstår værgen, personen som har forældrerollen, som en af de primære beskyttere af et barn. At onklen ikke gør noget i denne situation, giver anledning til overvejelser om, hvordan han fungerer som værge i andre potentielt farlige situationer.

Bent beskriver, at han havde drukket hele dagen. Dette kan have indflydelse på situationen i den forstand, at alkohol kan have en hæmmende effekt på ens handlinger (Collins; 2008: 140). Alkohol kan have gjort ham mere aggressiv eller dristig (Livingston et al., 2007: 342). Han beskriver videre, at hans andre motivationer kunne være, at han kedede sig, og at det var længe siden, at han havde haft sex. Tidligere undersøgelser kobler social tilknytning og kedsomhed med alkoholforbrug og tilbøjelighed til destruktiv opførsel (Boden, 2015). Bents motivation for at have sex med 12-årige Laila kan ses i relation til den magtposition, han har i forhold til Laila. Han fremstiller det som en naturlighed, at når han har lyst til sex, er det naturligt for ham at tilegne sig sex. Disse elementer kan have haft indflydelse på hans destruktive opførsel i den konkrete situation. Bents beskrivelser af, at han har drukket, kedet sig, og at det er længe siden, han har haft sex, kan også forstås som Bents måde at retfærdiggøre sin handling.

Bent legitimerer det seksuelle samleje med en mindreårig med account om, at det var frivilligt, og at hun selv havde lagt op til det gennem sin opsøgende adfærd. Ifølge Bent havde Laila en meget opsøgende og opildnende adfærd, hvilket i relation til viktimologi kan forstås som farlig adfærd. Jeg beskriver dette nærmere i det næste eksempel.

Eksemplet tydeliggør, at Bent selv skabte situationen. I situationen er der en skæring af flere komponenter, der muliggør det seksuelle overgreb; det isolerede rum, alder, køn, seksuel erfaring, manglede afvisnings- og modstandsteknikker, fysiske fremtoninger, fraværet af egnede vogtere, alkohol og ked-somhed.

Eksempel 4: Ebba og Hans Karl

I eksempel 4 fremhæver jeg politisagen om Ebba og Hans Karl. Eksemplet synliggør, ligesom eksempel 3, kontekstforhold i situationer, hvor unge piger tager hjem til ældre mænd. Jeg inddrager i dette eksempel et ungdomsperspektiv. Hans Karl nægter at have haft sex med Ebba og ønskede ikke at udtale sig. Det er derfor kun Ebbas beskrivelser af situationen, der er afspejlet i eksemplet.

Hans Karl (27 år) er anmeldt for at have haft sex med Ebba (14 år). De bor begge i en større by i Grønland og har ikke før den konkrete situation haft kontakt eller kendskab til hinanden. Hans Karl har nægtet at have haft sex med Ebba.

Ifølge Ebba mødte hun Hans Karl sent om natten ved det lokale hotel. Han stod ude foran, da hun kom gående forbi sammen med sine venner. Hans Karl var fuld, mens hun var ædru. Det var første gang, hun mødte ham, og de stod først og snakkede lidt. Kort inde i samtalen spurgte han, om hun ville med ham hjem og have sex, hvilket hun svarede nej til. Han spurgte derefter, om hun ville med hjem og drikke alkohol. Det ville hun gerne. Hun tog alene med ham hjem uden sine venner. Hun beskriver, at hun ikke tænkte, at det ville betyde, at de skulle have sex. De tog hjem til Hans Karl, som boede tæt på hotellet. Han boede sammen med nogle familiemedlemmer i en lille lejlighed. Alle hans familiemedlemmer lå og sov i andre rum.

Da de kom hjem til Hans Karl, satte de sig i sofaen i stuen. De begyndte at drikke øl, og de blev begge ret fulde. Han lagde sig oven på hende. Hun lå helt stille og gjorde ikke modstand, mens han havde sex med hende i sofaen. Hun gik hjem lige efter det seksuelle overgreb.

I 37 % af politisagerne, hvor relationen mellem gerningsperson og forurettede er karakteriseret som 'voksen', er det beskrevet, at enten gerningsperson, forurettede eller begge parter er påvirket af alkohol eller hash. Størstedelen af sådan situationer, hvor alkohol er involveret, foregår ved gerningspersonen. I ovenstående eksempel er det til at starte med kun Hans Karl, der er påvirket. Situationen udvikler sig til, at begge parter bliver påvirket af alkohol. Som belyst i eksempel 3 med Laila og Bent kan det, at Hans Karl var påvirket af alkohol, have påvirket hans hæmninger og dermed hans tilgang til Ebba, da de mødtes foran hotellet.

Det kan betegnes som et 'farligt tidspunkt' og et 'farligt sted' Ebba opholder sig, særligt i forhold til hendes alder, køn og hendes uerfarenhed i at vurdere farlige situationer. Ebba er ligesom Aviaaja og flere af de andre forurettede i empirien på vej ind i en ungdomsfase. Ebba er ude sent om natten sammen med nogle venner på sin egen alder. Det kan ses i relation til, at de er i gang med at udvide deres sociale liv udover hjemmet. Ebba beskriver ikke nærmere, hvorfor de går rundt i gaderne, om det er for spænding, af kedsomhed, at de ikke har andre steder at gå hen eller lignende. Uanset er Ebba i en usuperviseret situation, hvor der ikke umiddelbart er nogen egnede vogtere til at beskytte hende. Det bidrager til hendes sårbarhed. Det skaber en bestemt situation, hvor der er mulighed for, at Ebba involveres i risikoadfærd samt omgås med en højrisikomand. Hun vælger at forlade sine venner for at tage med Hans Karl hjem og drikke alkohol. Ifølge Sharland (2006) er der en risikovillighed i ungdomsfasen. Unge personer har i høj grad orientering mod nye oplevelser og spænding som eksempelvis alkohol. Han beskriver, at det ofte er en del af ungdommen at tage risici for at opnå det. Ebba er i starten af ungdomsfasen og hun udviser risikoadfærd ved at tage alene med en ældre mand hjem for at drikke alkohol, selvom hun er mindreårig.

Ud fra Ebbas beskrivelser kan det forstås, at Hans Karl udnyttede den situation, at der var en ung pige på gaden midt om natten. Hun genkendte enten ikke hans tilbud om alkohol hjemme hos ham, som et tilbud der havde tydelige seksuelle undertoner, da hun er ung og stadig i starten af ungdomsfasen, eller også genkendte hun de seksuelle toner, men ikke farligheden i situationen. Det kan også være, at hun ikke havde andre steder at tage hen, hvilket kunne påvirke hendes tilbøjelighed til at tage med ham hjem. Hans Karl skaber således situationen hjemme hos sig for at muliggøre sex med Ebba, efter at hun har sagt nej til hans første seksuelle tilnærmelse. Han får Ebba til at drikke alkohol et isoleret sted, hans lejlighed, og ifølge Livingston mfl. kan alkohol påvirke personers evne til at modsætte sig (Livingston et al., 2007: 342).

Situationen i sofaen ender med at udvikle sig fra druk til sex. Ebba fortæller, at Hans Karl måske troede, at hun gerne ville have sex med ham, nu når hun var gået med ham hjem. Hun lægger altså op til, at Hans Karl kunne have misfortolket den situation, at de sad hos ham og drak alkohol som et signal om, at hun var seksuelt tilgængelig (Livingston et al., 2007: 342). Ebba beskriver, at hun lå stille og ikke gjorde modstand, fordi hun var bange. At Ebba blev bange og derfor passiv, kan ses i relation til det magtforhold, der er mellem hende og Hans Karl. Jeg forstår, at situationen bærer præg af skæringen mellem komponenterne aldersforskel herunder erfaring og fysisk fremtoning, køn, alder, og at situationen foregik i Hans Karls omgivelser. Det resulterer i, at Hans Karl har magten i situationen. Hans Karl er således i en position, hvor han kan virke skræmmende, fordi han dominerer situationen. Ebbas frygt kan forstås som et afledt resultat af den specifikke kontekst. Der sker således en ændring i den situationelle kontekst, der muliggør det seksuelle overgreb. Da Hans Karl første gang spurgte Ebba på gaden, sagde hun tydeligt nej. Da de efterfølgende berusede sidder i hans sofa i stuen, gør hun ikke modstand, men ligger bare modløs passivt og lader ham gøre det.

Eksempel 5: Nuunu og Jørgen

I eksempel 5 fremhæves politisagen om Nuunu og Jørgen som et eksempel på, at der for nogle personer i befolkningen er en uoverensstemmelse mellem deres holdninger og lovgivningen.

Jørgen (28 år) er blevet anmeldt af sygehuset for at gøre Nuunu (14 år) gravid. Jørgen har ingen videregående uddannelse, men har et fast job, hvorigennem han har bolig. Jørgen og Nuunu har været kærester i en længere periode. I denne periode har de haft sex flere gange, og de beskriver begge, at det hver gang var frivilligt samleje. Forholdet var kendt af begges familier, og familien havde intet imod, at de var kærester. Parret sov enten hos Jørgen eller hos Nuunu, som boede ved sine forældre. Forældrene vidste, at de havde sex og accepterede det. Nuunus far forklarede, at han synes, det var helt i orden, at de var kærester, og at det ikke var noget politiet skulle blande sig i, selvom der var en stor aldersforskel. Han beskriver, at han ikke er sur på Jørgen, parret er stadig kærester, og Jørgen overnatter stadig hos dem.

I 7 (15,2 %) ud af de 46 sædelighedssager, hvor gerningspersonen er karakteriseret som 'voksen', er relationen mellem gerningsperson og forurettede 'kærester eller kærestelignende forhold'. I 5 ud af de 7 sager har den forurettede karakteriseret hændelsen som frivillig. I 2 ud af de 7 sager har den forurettede nægtet at udtale sig til politiet.

Eksemplet tydeliggør, at hverken Nuunu, Jørgen eller deres familier mener, der er noget forkert i den store aldersforskel mellem de to. Nuunus far understreger endda, at han ikke mener, at det er noget, politiet skal blande sig i. Det vil sige, at familien accepterer sex mellem en mindreårig og en voksen gerningsperson. De 7 sager, hvor relationen er 'kærester eller kærestelignende forhold', giver indtryk af, at ikke alle mener, at det bør være ulovligt at have et potentielt seksuelt forhold til en person under 15 år. Når jeg har snakket med personer fra forskellige områder i Grønland om, hvor gammel en pige bør være, før man må have sex med hende, er der også forholdsvis varierende svar, ikke nødvendigvis fordelt efter område. I to af de anmeldte sager understregede gerningspersonen, at han ventede, til forurettede var over 13 år, som om, at det derefter var acceptabelt. Det vil sige, at folk ikke respekterer og/eller forstår formålet med lovgivningen. Der er således i nogle tilfælde en uoverensstemmelse mellem befolkningens holdninger og lovgivningen.

De fire ovenstående eksempler tydeliggør, at der i de situationer, hvor gerningspersonen er voksen, er forskellige skæringer af materielle og sociale komponenter i situationerne, der muliggør det seksuelle overgreb.

7.3.3 Familiemedlem

Først fokuseres på omfanget af sædelighedsforbrydelser, hvor gerningspersonen er et familiemedlem, og derefter på karakteristika knyttet til henholdsvis stedet for hændelsen og situationen.

I de 26 politirapporter, hvor gerningspersonen er et familiemedlem, er 21 (80,8 %) af de forurettede piger og 5 (19,9 %) af de forurettede drenge. Ligesom i de tilfælde hvor gerningspersonen er voksen, er alle gerningspersonerne mænd med én undtagelse. Modsat de andre kategorier 'jævnaldrende' og 'voksen' er der en tendens til, at både drengene og pigerne er yngre. Alle de forurettede drenge var under 9 år, og 61,9 % af de forurettede piger var under 9 år på gerningstidspunktet. Der er to forurettede, hvis alder på gerningstidspunktet er ukendt. Gerningspersonernes aldersfordeling adskiller sig ligeledes fra de to ovenstående kategorier, og her er kun 50 % af gerningspersonerne yngre end 36 år. Det vil sige, at når gerningspersonerne er et familiemedlem, er der en tendens til, at de er ældre end gerningspersonerne i de andre to kategorier.

Tabel 13: Oversigt over fordelingen af typer af seksuelle hændelser

Type	Antal	Procent
Berøring	5	19,2
Anden kønslig omgang	7	26,9
Samleje	9	34,6
Ukendt	5	19,2

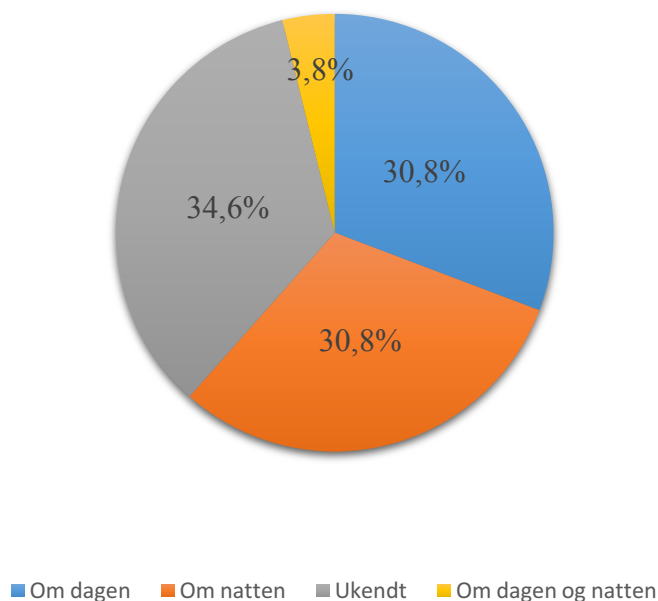
Tabel 13 illustrerer, at samleje ikke i samme omfang er dominerende som type af seksuel hændelse i forhold til de to andre relationer mellem den forurettede og gerningspersonen. Der er en mere jævn fordeling af, hvilke typer af seksuelle hændelser den forurettede eller anmeldelsesrapporten har beskrevet.

Tabel 14: Oversigt over gerningssted ud fra anmeldelsesrapport

Gerningssted	Antal	Procent
Forurettedes adresse	1	3,8
Gerningspersonens adresse	8	30,8
Flere forskellige steder	1	3,8
Fælles adresse for både forurettede og gerningsperson	14	53,8
Ukendt	2	7,7

Ud fra tabel 14 kan det udledes, at de fleste af de politianmeldte seksuelle hændelser, hvor gerningspersonen er et familiemedlem, er foregået på en fælles adresse for både den forurettede og gerningspersonen. I 11 ud af de 14 sager, hvor den forurettede og gerningspersonen har fælles adresse, er relationen mellem de to henholdsvis forældre/barn, søskende/stedsøskende og stedforældre/stedbarn. Størstedelen (61,5 %) af hændelserne er sket i et soveværelse eller i et soveværelse og en stue. I 34,6 % af tilfældene er det ukendt, hvor det seksuelle overgreb nærmere er foregået.

Figur 3. Tidspunkt på døgnet hvor det seksuelle overgreb fandt sted i procent

Samlede antal sager = 26

Figur 3 viser, at sædelighedsforbrydelser, hvor gerningspersonen er et familiemedlem, er jævnt fordelt mellem dag (30,8 %) og nat (30,8 %). Den ene sag, hvor der både er registreret dag og nat som tidspunkt, er en sag, hvor de seksuelle overgreb er sket over en længere periode. Der er ligesom i kategorierne 'jævnaldrende' og 'voksen' en forholdsvis stor andel (34,6 %), hvor tidspunktet er ukendt. Pointen om mørketid og midnatssol er også i kategorien 'familiemedlem' væsentlig i forhold til børns færd.

Tabel 15 og 16 tager udgangspunkt i de forurettedes beskrivelser af overgrebssituationen. Kategoriseringen af karakteristika ved situationen tager udgangspunkt i, hvad den forurettede selv lagde mest vægt på i sine beskrivelser i videoafhøringen. Den forurettede kan have oplevet flere af nedenstående elementer i situationen.

Tabel 15: Forurettedes beskrivelse af karakteristika ved situationen

Karakteristika	Antal	Procent
Deltog frivilligt	1	3,8
For lille til at forstå det	2	7,7
Sov og vågnede ved det	4	15,4
Holdt fast, truet med vold, slået eller lignende	8	30,8
Ukendt	11	42,3

Tabel 16: Forurettedes reaktion på hændelsen

Reaktion	Antal	Procent
Deltog frivilligt	1	3,8
Bange, så gjorde ikke modstand	4	15,4
Sagde fysisk fra	4	15,4
Sagde verbalt fra	1	3,8
Sagde fysisk og verbalt fra	1	3,8
Sov og vågnede	2	7,7
Ukendt	13	50

Ud fra tabel 15 fremgår det, at det i de fleste sager er ukendt, hvordan den forurettede har karakteriseret situationen. Antallet i disse tilfælde er ligeledes høj i forhold til kategorien 'voksen'. Nogle af årsagerne hertil kan være, at de forurettede er yngre, hvorfor deres forklaringer i videoafhøringen er mindre detaljeret, eller at de i større omfang, nok særligt i forhold til familiemedlemmer, ikke ønsker at udtale sig om anmeldelsen og/eller gerningspersonen. Der er også flere af gerningspersonerne, som har nægtet at udtale sig. Der er ingen af gerningspersonerne i denne kategori, som har karakteriseret

hændelsen som frivillig. Det vil sige, at det overvejende er gerningspersoner, som er 'jævnaldrende' med den forurettede, som karakteriserer hændelsen som frivillig.

Tabel 17: Omfang af rusmidler i sagerne

Rusmiddel	Antal	Procent
Forurettede og/eller gerningsperson eller en vogter var påvirket af et rusmiddel	9	34,6

I de 9 sager, hvor der indgår et rusmiddel, er rusmidlet alkohol. I størstedelen af de 9 sager, hvor alkohol var involveret, var det gerningspersonen, som var påvirket af alkohol. I de få sager, hvor den forurettede var påvirket af alkohol, var gerningspersonen også påvirket af alkohol. Der er 3 sager, hvor den person, som burde være den egnede vogter i situationen, var fuld og derfor ikke egnede sig som vogter.

Eksempel 6: Naja og Knud

I eksempel 6 fremhæves politisagen om Naja og Knud som et eksempel på kontekstforhold i situationen, når den forurettede og gerningspersonen er i familie. Eksemplet afspejler aspekter, der går igen i de anmeldte sædelighedsforbrydelser begået af familiemedlemmer.

Knud (25 år) har erkendt og er dømt for at begå seksuelt overgreb på sin stedlillesøster Naja (7 år). Knud er vokset op i en delt familie i et af de mere afskårne områder af Grønland. Han har overvejende boet hos sin far med fire søskende og i korte periode ved sin mor med tre søskende. Han er den ældste i søskendeflokken. Omkring tidspunktet for sædelighedsforbrydelsen havde Knud forskellige småjobs. Knud er anklaget for at have begået flere sædelighedsforbrydelser mod forskellige personer i forskellige aldersgrupper.

Det seksuelle overgreb skete en sommernat, hvor Knud havde været ude at drikke på den lokale bar. Den aften gik han hjem og sov hos sin mor. Moderen boede i et rækkehus i bygden.

Naja beskriver, at rækkehuset havde to værelser, en stue og et soveværelse. Stuen var indrettet med en sofa, et sofabord og et tv. På gulvet i stuen var placeret flere topmadrasser, dyner og tæpper, der

fyldte det meste af gulvet. Her sov de tre søskende normalt og nogle gange deres halvstorebror. Forældrene sov i soveværelset.

Da Knud beruset kom hjem, så han sin halvlillesøster ligge og sove på ryggen på den ene topmadras. Naja lå kun i underbukser, og Knud beskriver, at han pludselig blev opstemt. Han tog sit eget tøj af og fjernede Najas trusser, hvorefter han lagde sig oven på hende og forsøgte at indføre sit erigerede lem, men der var ikke plads. Han stoppede, da hun åbnede øjnene, og han forlod hurtigt lokalet.

Naja beskriver, at hun vågnede af, at der var noget tungt, der lagde sig oven på hende. Da hun åbner øjnene, skyndte Knud sig væk.

Naja lå et sted, hvor hun ligesom Ivalu (eksempel 2) burde være sikker i sit eget hjem, i sit 'soveværelse', sovende. Flere af hendes andre søskende lå ligeledes og sov i rummet. De andre søskende er alle yngre end hende. Det fremgår af Knuds beskrivelser, at han ikke så de sovende søskende som en barriere for, at han forsøgte at have sex med Naja.

Det fremgår, at Knud ikke havde planlagt at begå et seksuelt overgreb på sin halvlillesøster, men i situationen hvor han var kommet fuld hjem og set sin lillesøster ligge i samme lokale, som han selv skulle sove, blev han fristet. Som nævnt i forbindelse med tidligere eksempler kan alkohol have indflydelse på, hvordan en person reagerer. Knud udnyttede den mulighed, der var i situationen, hvor Naja var sårbar, til at forsøge at have sex med hende. Han stoppede, da Naja vågnede og kiggede på ham.

Beboelsestætheden er med til at skabe den situationelle mulighed. De bor seks personer, når Knud sover der, i to rum. Befolkningsundersøgelsen (2018) viser ved beboelsestæthed, defineret ved antal personer pr. rum, at 13 % af den grønlandske befolkning bor i en overbefolket bolig med to eller flere personer pr. rum uden køkken, bad o.l. Der er stor variation i beboelsestætheden varierende fra 0,20 personer pr. rum til 8 personer pr. rum. Det fremgår, at der oftere er overbefolkning i boliger i hjem med børn end hjem uden børn. Overbefolkede boliger ses særligt i bygderne med 27 %. (Larsen et al., 2019: 9-10). Beboelsestæthed er altså ikke et enestående tilfælde. De små boligforhold betyder, at alle søskende skal sove i samme rum, også den ældre halvstorebror, hvilket skaber situationen,

hvor Knud ser Naja ligge og sove. Lignede forskning viser ligeledes, at boligforhold kan skabe fristelser og muligheder for at begå seksuelle overgreb. Wortley og Smallbone peger på, at seksuelle overgreb mellem søskende ofte involverer, at de deler seng eller soveværelse (Wortley og Smallbone, 2006: 28).

I nærværende eksempel er der en kontekstafhængig skæring mellem flere komponenter, som er med til at muliggøre situationen; køn, aldersforskel og herunder Knuds og Najas alder, fysiske fremtoninger, deres familiære relation som gør, at de nogle gange sover i samme lokale, og at Naja ligger sårbar og sover. Endvidere kan alkohol have haft en indflydelse. Disse forskellige komponenter betyder, at Knud er i en position af magt i situationen, hvilket muliggør, at han kan handle på sine umiddelbare impulser og forsøge at have sex med Naja. Naja er magtesløs i situationen, hun ligger helt sårbar og sover. Jævnfør Finkelhor øger denne sårbarhed hendes risiko for at blive et offer for seksuelle overgreb. Ifølge Heinskous mfl. undersøgelse er det børn og teenagere, ikke voksne, som er ofre for tvangssex eller forsøg på tvangssex, når gerningspersonen er et familiemedlem (Heinskou et al., 2017: 54). Det kan forstås i relation til, at voksne ikke i samme grad er 'svage' ofre. Voksne kan i større omfang selv bestemme, hvor de fysisk opholder sig samt sige fra, samtidig med at deres fysiske fremtoning er større. Derudover har de ofte ikke samme adresse som deres ældre familiemedlemmer.

7.4 Sammenfatning

- Kønsfordelingen mellem gerningsperson og forurettede er forskelligartet i forhold til de forskellige definerede relationer. I de anmeldte sager, hvor gerningsperson og forurettede er jævnaldrende, fremgår det, at alle gerningspersonerne er mænd, og at alle de forurettede er piger. I de to andre kategorier 'voksen' og 'familiemedlem' udgør drenge 1/5 af de forurettede.
- Forurettedes alder er varierende alt efter relationen. Forurettede er fra 12 til 14 år i kategorien 'jævnaldrende'. I forhold til kategorien 'voksen' er alderen mere varierende, dog er pigerne i denne kategori hyppigst i 13-14-årsalderen. Derimod ses en tendens til, at den forurettede er yngre end 9 år, når relationen er en familierelation.
- Både i kategorien 'voksen' og 'familiemedlem' er typen af seksuelle hændelser varierende. I kategorien 'jævnaldrende' består typen af seksuelle hændelser derimod kun af gennemført samleje.

- Det seksuelle overgreb foregår oftest hjemme ved gerningspersonen, når gerningspersonen er 'jævnaldrende' eller 'voksen'. Når gerningspersonen er et 'familiemedlem', foregår det seksuelle overgreb oftest på gerningspersonens og den forurettedes fælles adresse.
- Det seksuelle overgreb foregår hele døgnet, når gerningspersonen er 'jævnaldrende'. Det seksuelle overgreb foregår oftest om dagen eller om natten, når gerningspersonen er 'voksen' eller et 'familiemedlem'.
- I den forurettedes beskrivelser af karakteristika ved gerningssituationen lagde hun/han oftest mest vægt på, at personen blev 'holdt fast, truet med vold, slået eller lignende' uanset relationen til gerningspersonen. Der er både i kategorien 'voksen' og 'familiemedlem' en relativ stor andel af sager, hvor det er 'ukendt', hvordan den forurettede karakteriserer situationen.
- Både i kategorien 'voksen' og 'familiemedlem' er den forurettedes reaktion på det seksuelle overgreb, når reaktionen er kendt, oftest 'bange, så gjorde ikke noget'. Der er en nogenlunde jævn fordeling i forhold til modstandsformen at 'sige fysisk fra' mellem kategorierne 'jævnaldrende', 'voksen' og 'familiemedlem'. Derimod er der umiddelbart færre forurettede, hvor gerningspersonen er et 'familiemedlem', der 'siger verbalt fra' eller 'verbalt og fysisk fra' i forhold til de to andre kategorier.
- På tværs af relationerne mellem den forurettede og gerningspersonen er det varierende, om gerningspersonen udnytter en mulighed i situationen og begår det seksuelle overgreb, eller om gerningspersonen selv skaber den situation, der muliggør det seksuelle overgreb.
- Ud fra de fremhævede eksempler fremgår det, at der er flere karakteristika ved situationerne, der muliggør det seksuelle overgreb, der går igen mellem de definerede relationer som forskellen i alder, fysisk fremtoning og seksualitet. Derudover er isolerede rum og fravær af egnede vogtere situationelle faktorer, der går igen på tværs af relationerne. Der er dog ligeledes forskellige karakteristika og skæringen af karakteristikaene ved de fremhævede situationer, der er varierende alt efter de definerede relationer som forskel på køn, autoritet og seksuel erfaring samt socialisering i ungdomsårene, beboelsestæthed, alkohol og hvor tæt kropslig kontakt, der har været i situationen inden det seksuelle overgreb. Skæringen af de nævnte sociale og materielle komponenter er med til at muliggøre de seksuelle overgreb. Det fremgår af undersøgelsen, at situationelle faktorer som alkohol, fravær af egnede vogtere og beboelsestæthed, som er risikofaktorer i andre oprindelige samfund, ligeledes indgår som situationelle faktorer i nærværende undersøgelse.

7.5 Hvornår stopper et overgreb og hvorfor

Flere situationelle aspekter, som er med til at muliggøre det seksuelle overgreb, er uddybet ovenfor; hvor situationen foregik, karakteristika ved situationen og relationen mellem gerningspersonen og den forurettede. I relation til det situationelle perspektiv antager jeg, at de situationelle aspekter ligeledes i et eller andet omfang er sammenkædet med den forurettedes handlinger. Det gør jeg i tråd med Benoit Leclerc, Smallbone og Wortley (2010) og Collins (2008) som viser, at overgrebssituationen ligeledes formes af interaktionen mellem gerningspersonen og den forurettede. Ifølge Wortley og Smallbone (2006) har barnets reaktion på situationen signifikant indflydelse på gerningspersonens efterfølgende handlinger. Jeg vil i nærværende afsnit fremhæve, hvornår gerningspersonen stoppede det seksuelle overgreb før eller undervejs, særligt i relation til den forurettedes opførsel og modstandsformer.

Hvorvidt gerningspersonen stoppede eller ej, er kategoriseret ud fra den forurettedes og gerningspersonens beskrivelser.

Tabel 18: Om gerningspersonen stoppede det seksuelle overgreb før eller undervejs

Udfald	Antal	Procent
Nej, det var frivilligt	8	8,7
Nej, gerningspersonen stoppede ikke	45	48,9
Gerningsperson stoppede	22	23,9
Gerningsperson stoppede delvist	1	1,1
Ukendt	16	17,4

Ud fra tabel 18 fremgår det, at gerningspersonen stoppede i 22 (23,9 %) ud af de 92 politianmeldte sædelighedssager. Derudover stoppede gerningsperson delvist i 1 sag af de 92 sager. I det ene tilfælde, som jeg karakteriserer som en delvist stoppet handling, havde gerningspersonen spurgt den forurettede, om han måtte stikke sin penis ind i den forurettede. Da den forurettede sagde nej til dette, havde han derefter masseret hendes kønsdele. De politianmeldte sager, hvor gerningspersonen stoppede før eller under det seksuelle overgreb, er nogenlunde jævnt fordelt mellem kategorierne 'familiemedlem'

og ‘voksen’. Det fremgår ikke af nogen af sagerne, hvor gerningspersonen er jævnaldrende, at gerningspersonen stoppede. Kategorien ‘nej, det var frivilligt’ er særskilt, idet gerningspersonen i disse tilfælde ikke har nogen grund til at stoppe, da det er samtykkesex.

Tabel 19 fremhæver årsagerne til, hvorfor gerningspersonen stoppede handlingen karakteriseret delvis ud fra den forurettedes beskrivelser, men også ud fra gerningspersonens egne beskrivelser.

Tabel 19: De forskellige årsager som førte til, at gerningspersonen stoppede

Årsag	Antal	Procent
Forurettede sagde verbalt fra	5	22,7
Forurettede sagde fysisk fra	6	27,3
Forurettede sagde verbalt og fysisk fra	1	4,5
Forurettede vågnede	2	9,1
Tredjepart kom ind i rummet/huset	5	22,7
Andet ⁹	3	13,6

Herudfra kan det udledes, at 12 (54,5 %) ud af de 22 tilfælde, hvor gerningspersonen stoppede gerningen, skyldes, at den forurettede gjorde modstand enten fysisk og/eller verbalt. I 5 (22,7 %) ud af de 22 politianmeldte sager, hvor gerningspersonen stoppede, skyldes det, at en tredjepart kom ind enten i huset eller det konkrete rum, hvor det seksuelle overgreb foregik. Ud fra beskrivelserne i empirien kan det udledes, at den forurettede gjorde fysisk og/eller verbalt modstand i 28 (30,4 %) ud af de 92 politianmeldte hændelser. I 34 (37 %) af sagerne er den forurettedes reaktion ukendt. Ud af de 28 situationer, hvor den forurettede beskrev, at hun/han gjorde modstand, stoppede gerningspersonen i 12 (42,9 %) af tilfældene. Det vil sige, at det, at den forurettede gør modstand, ikke nødvendigvis betød, at gerningspersonen stoppede, men det kan forsigtigt udledes, at der er en tendens til, at gerningspersonen oftere stopper, når den forurettedes reaktion er at gøre modstand. En mere detaljeret

⁹ Andet indeholder eksempelvis, at gerningspersonen fik moralske kvaler.

analyse af modstandstyper kan være interessant i forhold til at optimere børnefokuserede forebyggelsesprogrammer. Det skal understreges, at jeg ikke har interesse i at pålægge barnet byrde om forebyggelse.

8. Diskussion

Kombinationen af den situationelle tilgang, viktimologi og intersektionalitet samt opdelingen af relationer synliggør forskellige kontekstforhold. Nogle af kontekstforholdene går igen på tværs af de forskellige relationer mellem den forurettede og gerningspersonen. I nærværende diskussion fremhæver jeg flere af de væsentlige kontekstforhold. Derefter berører jeg typer af gerningspersoner i relation til, om situationerne er skabt af gerningspersonen, eller om gerningspersonen udnyttede muligheden i situationen. Endelig fremhæver jeg, hvordan den moralske barriere spiller ind i situationer, hvor der sker seksuelle overgreb.

8.1 Egnede vogtere

Et fokus i situationel teori er egnede vogtere. Egnede vogtere i relation til seksuelle overgreb mod børn skal forstås i forhold til fraværet af egnede vogtere og isolerede situationer. De seksuelle overgreb foregår oftest på gerningspersonens adresse og/eller på gerningspersonens og den forurettedes adresse og altid i isolerede situationer. Ud fra analysen kan det udledes, at den forurettedes alder er relevant at inddrage i relation til den egnede vogters rolle i situationen.

Politisager om sædelighedsforbrydelser, hvor den forurettede er 13-14 år, kan ofte forstås i et ungdomsperspektiv. I ungdomsårene søger unge personer i stigende grad uafhængighed fra deres forældre eller værger. De udvider deres sociale liv og bruger mere tid uden forældres eller værgers supervision (Livingston et al., 2007: 345). Det vil sige, at den forurettede aktivt søger situationer, hvor der ikke nødvendigvis er en egnet vogter. I empirien fremgår det, at det seksuelle overgreb ofte skete, imens den forurettede var i en usuperviseret 'farlig' situation som eksempelvis at være taget hjem til en mand sent om aftenen, uden forældres eller værgers viden, have løjet for deres forældre, pjækket fra skole for at købe cigaretter ved en ældre dreng, drukket alkohol og røget hash. Der er dog ligeledes flere eksempler i empirien, hvor den forurettede er i usuperviserede situationer, hvor deres forældre er klar over det, og hvor den forurettede som udgangspunkt burde være i sikkerhed, eksempelvis situationer hvor den forurettede spiller PlayStation ved en ven eller arbejder som babysitter.

Der er forholdsvis mange anmeldte sager, hvor den forurettede er blevet inviteret hjem til en ældre mand. I disse sager er det bemærkelsesværdigt, at ingen forældre, værger eller lignende stopper børnene, særligt i de situationer som foregår om natten som i eksempel 3 med Laila og Bent. Her fremgår det, at den person, som bør være Lailas vogter, hendes onkel, får kendskab til, at hun er ved Bent, og at det er midt om natten, men han reagerer ikke på det. Eksempel 3 med Lailas onkel er ikke et enestående eksempel i empirien. Politirapporterne har som udgangspunkt ikke fokus på den forurettedes familieforhold eller værger. Disse forhold er således ikke mulige at udlede ud fra nærværende materiale. Det kan blot konstateres, at der er mange situationer, hvor der ingen egnede vogtere er til at beskytte barnet.

I de politisager, hvor den forurettede er yngre, er der ofte tale om, at et familiemedlem eller den person, som burde være den egnede vogter, er gerningspersonen. Det foregår oftest steder, hvor det forventes, at den forurettede burde være i sikkerhed, og ofte i situationer, hvor den forurettede er placeret i enten eget hjem eller hos gerningspersonen af den forurettedes forældre eller værge. I de situationer, hvor den forurettede er placeret hos gerningspersonen af en forælder eller værge, er gerningspersonen ofte tiltænkt rollen som den egnede vogter. Det, at den forurettede ofte ikke selv har magten til at bestemme, hvor han/hun placeres, gør den forurettede magtesløs og sårbar. I de sager, hvor gerningspersonen er en person, som burde være en egnet vogter eller en voksen, indgår autoritet som en faktor i situationen. Den voksne person eller vogter har som udgangspunkt mere autoritet og dermed magt end den forurettede i kraft af den voksne persons eller vogters alder og position.

Fraværet af egnede vogtere kan således ses i relation til den forurettedes alder. Sagerne i empirien består både af sager, hvor den forurettede søger væk fra hjemmet og egnede vogtere mod andre unge, og af sager, hvor den forurettede uden eller med lille selvbestemmelse er placeret et sted, hvor den forurettede burde være i sikkerhed som eksempelvis i eget hjem, eller bliver passet af personer, som forældrene har vurderet egnede som vogtere.

8.2 Fysisk tætte kroppe

Ud fra analysen kan det udledes, at et af de kontekstforhold, som ofte indgår i skæringen med andre forhold, og som muliggør situationen, er tæthed mellem kroppe. Kildeleg er et eksempel på en kontaktform, hvor den person, som kilder, kommer fysisk tæt på barnet. I kategorien 'familiemedlem' og 'voksen', hvor den forurettede er forholdsvis ung, ses denne form for tæt kropskontakt eksempelvis

i situationer, hvor barnet blev badet, hvor barnet blev puttet, og/eller hvor barnet delte seng med en gerningsperson. I kategorierne 'jævnaldrende' og 'voksen', når den forurettede er ældre, ses den fysiske tætte kropskontakt eksempelvis i forhold til at ligge og se film sammen i en seng (eksempel 1). Dette eksempel er langt fra enestående i materialet. Sengen kan som nævnt anskues som et intimt sted, hvor kroppe er tæt på hinanden. Flere af ovenstående eksempler er ligeledes et eksempel på skæringen mellem en tæt fysisk kontakt og det intime sted sengen, hvor den forurettede og/eller gerningspersonen opholder sig i en seng eksempelvis ved at ligge og slappe af i sengen, bliver puttet eller deler seng med gerningspersonen.

En anden komponent i situationen, som også kan henvise til tætte kroppe og eksponering for potentielle gerningspersoner, er beboelsestæthed. Beboelsestæthed resulterer i, at søskende deler værelse, at familiens gæster sover i samme rum som barnet, og at barnet sover i samme seng som eksempelvis sine bedsteforældre, når barnet er gæst. I beboelsestætheden er der således en skæring mellem eksponering, det at kroppe er tætte og det intime sted sengen.

8.3 Forurettedes sårbarhed

Ud fra analysen kan det udledes, at en række kontekstforhold er relaterede til den forurettedes sårbarhed. Ifølge Finkelhor (2008) henviser den forurettedes sårbarhed til gerningspersonens opfattelse af, at den forurettede har en begrænset kapacitet til at gøre modstand (Livingston et al., 2007: 333). Det vil sige, at den forurettedes sårbarhed er med til at positionere gerningspersonen i en position af magt i situationen. I forhold til gerningspersonens position kan den forurettede fremstå som 'svag' i situationen i relation til den forurettedes køn, alder og herunder fysiske fremtoning, seksuel erfaring, manglende evne til at afsløre det seksuelle overgreb osv. Alle disse elementer bidrager til den forurettedes sårbarhed. Sårbarheden i den fysiske fremtoning ligger i, at den forurettede på grund af sin alder og ofte køn er fysisk mindre end gerningspersonen. Det betyder, at gerningspersonen fysisk kan holde den forurettede fast, hvis personen ønsker det.

Sårbarheden i forhold til den seksuelle uerfarenhed og herunder manglede afvisnings- og modstandsstrategier relaterer sig til den forurettedes evne til at afvise gerningspersonen. Det ses ofte i relation til de sager, hvor den forurettede er 11-14 år. En voksen kvinde vil formentlig i højere grad genkende de iboende seksuelle undertoner og den potentielt farlige situation, og at det at tage hjem til en ældre mand om natten eller det at være alene i en seng med en mand muligvis kan tolkes som en seksuel

interesse. En yngre pige opfanger måske ikke dette og ved ikke, hvordan hun skal undgå det eller reagere på det. Det ses i eksempel 3 og 4. Manglede afvisnings- og modstandsstrategier fremgår i flere sager blandt andet i eksempel 3, hvor Laila giver efter og siger “ja”, fordi Bent bliver ved med at spørge. Et andet eksempel er, at den forurettede i stedet for at sige “nej” siger “ikke lige nu”. “Ikke lige nu” kan muligvis for gerningspersonen antyde, at den forurettede gerne vil senere. Det at sige “ikke lige nu” kan for den forurettede være en mindre voldsom måde at sige “nej” til gerningspersonen. Det skal understreges, at dette ikke legitimerer det seksuelle overgreb. Alkohol kan ligeledes virke som en sårbarhedsfaktor. Det kan være en lokkende faktor, som den forurettede gerne vil prøve, samtidig med at alkohol kan forstyrre den forurettedes evne til at vurdere risiko og evne til at sige fra.

8.4 Gerningspersonen

Inspireret af Wortley og Smallbones (2006) tre typer seksuelle krænkeres ‘predatory’, ‘opportunistic’ og ‘situational’ har jeg opdelt gerningspersonerne i empirien i to overordnede typer henholdsvis ‘manipulatoren’ og ‘udnyttaren’. Den første type ‘manipulatoren’ er en person, som selv skaber/manipulerer situationen, der muliggør det seksuelle overgreb på barnet (eksempel 3 og 4). Personen manipulerer situationen ved eksempelvis at invitere den forurettede/barnet hjem til sig selv, et isoleret og usuperviseret sted. Den anden type ‘udnyttaren’ er en person, som udnytter den mulighed, der er i situationen (eksempel 1, 2 og 6). Wortley og Smallbone fremhæver, at de personer, som selv skaber situationerne, sandsynligvis også vil udnytte en situation, hvis den opstår, hvorimod personer, som udnytter situationen, ikke selv vil skabe en situation på grund af den moralske ambivalens, der eksisterer for udnyttaren. Det vil sige, at særligt udnyttarens seksuelle krænkelser ikke er uundgåelige; hvis den faciliterende omstændighed ikke var opstået, var det/de seksuelle overgreb måske aldrig sket (Wortley og Smallbone, 2006: 16-17).

Amina Razavi og Christian Friis (2019) beskriver i deres kortlægning af sædelighedsforbrydelser mod børn i Tasiilaq i perioden 2014 til 2018, at de fleste sædelighedsforbrydelser i Tasiilaq mod børn er spontane og dermed mulighedsbetinget. De ser i kortlægningen kun på Tasiilaq. Deres pointe understøttes af Wortley og Smallbone (2006: 14). I nærværende undersøgelse synes dette ikke helt så entydigt. Hvorvidt gerningspersonen er en manipulator eller en udnytter, er ikke altid muligt at afgøre ud fra politianmeldelserne. Ud fra de sager, hvor det har været muligt at udlede, fremgår det, at de fleste gerningspersoner i kategorierne ‘jævnaldrende’ og ‘familiemedlem’ er personer, som udnytter

muligheden, når den er der. I kategorien 'voksen' er det derimod ikke lige så entydigt. De fleste gerningspersoner er personer, som udnytter muligheden, men der er forholdsvis mange gerningspersoner (ca. en tredjedel), som selv skaber muligheden ved at invitere børn og unge hjem til sig selv, tilbyder dem hash eller alkohol osv.

Wortley og Smallbone peger på en sammenhæng mellem, at desto stærkere en persons antisociale binding er, desto mere sandsynligt er det, at personen aktivt skaber/manipulerer situationen i modsætning til udnytteren, som bare passivt responderer på situationen (Wortley og Smallbone, 2006: 14). Om dette ligeledes gør sig gældende i Grønland, ligger uden for nærværende undersøgelses evne, men det vil være interessant at undersøge nærmere i fremtidig forskning.

8.5 Moralske barrierer

I nærværende afsnit fremhæver jeg eksempel 5 for at undersøge, om der er en moralsk barriere i situationer, hvor seksuelle overgreb mod børn foregår - selvom det skiller sig ud fra det overordnede situationelle perspektiv i undersøgelsen. Argumentet er, at det er relevant, om gerningsperson skal bryde en moralsk barriere i situationen for at begå det seksuelle overgreb, eller om gerningspersonen mener, at det er acceptabelt at være sammen med mindreårige. Det henviser ligeledes til, hvilken type gerningsperson der er tale om. Hvis gerningsperson ikke finder det moralsk forkert at være sammen med et barn, er det jævnfør Wortley og Smallbone (2006) mere sandsynligt, at gerningspersonen selv skaber situationen frem for at udnytte den. Det er ligeledes mere sandsynligt, at gerningspersonen gentager et overgreb, hvis gerningspersonen mener, at det er acceptabelt at være seksuelt sammen med mindreårige, hvilket ud fra et kriminalpræventivt sigte er relevant.

Det fremgår af empirien, at de fleste gerningspersoner kender til den seksuelle lavalder. Ifølge Bjørge (2017) er der flere grunde til, at personer bryder loven. Individer bryder enten loven, fordi de er uenige i den, fordi de ikke er interesseret i loven, eller fordi de ikke har tilstrækkelig selvkontrol, hvorfor de skaber og/eller griber muligheden, når den opstår (Bjørge, 2016: 17). Eksempel 5 skiller sig ud fra det situationelle perspektiv. Eksemplet har ikke fokus på den situationelle kontekst, men tydeliggør derimod, at der i hvert fald er nogle personer i samfundet, som kender til den seksuelle lavalder, men er uenige i den. Ifølge Collins (2008) er den moralske barriere svær for individet at bryde. At der ikke er nogen moralsk barriere at bryde for nogle personer, gør det automatisk nemmere at have sex med børn under den seksuelle lavalder. Ifølge Bjørge (2016: 17) er forældre, skoler og

lignende essentielle i opbygningen af moralske barrierer. I eksempel 5 med Jørgen og Nuunu er det tydeligt, at Nuunus familie ikke medvirker til at opbygge en sådan moralsk barriere. Der er således i nogle tilfælde en uoverensstemmelse mellem befolkningens holdning til, hvad der er rigtigt og forkert og loven. Det tydeliggør, at der blandt nogle grupper i befolkningen er en helt anden grundlæggende forståelse af, hvad der er normal og acceptabel seksualitet i samfundet.

En stor del af gerningspersonerne anvender legitimerende accounts i deres beskrivelser af gernings-situationen. Jeg forstår gerningspersoners brug af accounts som et forsøg på at afskrive sig et personligt ansvar for handlingen. Heri ligger, at gerningspersonen underlæggende har en opfattelse af, at seksuelle overgreb mod børn er moralsk forkert. Det vil sige, at der er en moralsk barriere i situationen, der skal brydes. Accounts kan være med til at nedbryde de moralske barrierer. Flere af gerningspersonerne i undersøgelsen brugte accounts som sexlyst, alkohol, at den forurettede lagde op til det, og at den forurettede allerede var seksuelt aktiv til at retfærdiggøre deres handlinger. Det vil sige, at der er nogle gerningspersoner, som ikke har en moralsk barriere, hvor andre gerningspersoner anvender accounts til at nedbryde en moralsk barriere.

9. Konklusion

Jeg har besvaret problemformuleringen gennem en kvalitativ og kvantitativ undersøgelse af 92 politirapporter om seksualforbrydelser mod børn under 15 år i Grønland anmeldt i 2018. Undersøgelsen har udgangspunkt i et situationelt perspektiv på sædelighedsforbrydelser mod børn. Jeg konkluderer, at den hyppigst forekommende relation mellem gerningspersonen og den forurettede er, at gerningspersonen er en voksen, og at parterne var venner eller bekendte inden det seksuelle overgreb. Derefter er de hyppigst forekommende relationer mellem gerningspersonen og den forurettede, at gerningspersonen er et andet familiemedlem, og at gerningspersonen og den forurettede er jævnaldrende, samt at parterne var venner eller bekendte inden det seksuelle overgreb. Ud af de 92 politianmeldte sædelighedssager er der kun to sager, hvor der var en fremmed relation mellem gerningspersonen og den forurettede. Dette kan sættes i relation til, at Grønlands byer og bygder er relativt små og isolerede. Relationen mellem gerningspersonen og den forurettede er karakteriseret ved et ulige magtforhold i kraft af en skæring mellem forskellige sociale komponenter som køn, alder, fysisk fremtoning, autoritet og seksuel erfaring.

Der er flere typer af motiverede gerningspersoner. Der er de gerningspersoner, som udnytter den mulighed, der er i situationen, fordi den er der, og de gerningspersoner, som selv opsøger eller opretter den situation, der muliggør det seksuelle overgreb. Uanset om der er tale om den ene eller den anden motiverede gerningsperson, er situationelle faktorer afgørende for, at muligheden for at begå et seksuelt overgreb mod et barn opstår. Det kan konkluderes, at der er flest gerningspersoner, som udnytter muligheden i situationen til at begå et seksuelt overgreb på et barn. Flere forskellige kontekstforhold karakteriserer gerningssituationen, som muliggør det seksuelle overgreb. Flere af kontekstforholdene varierer i forhold til relationen mellem gerningspersonen og den forurettede, men nogle kontekstforhold går også igen på tværs af de forskellige relationer. Seksuelle overgreb mod børn foregår oftest hjemme ved gerningspersonen, når gerningspersonen er jævnaldrende eller voksen. Når gerningspersonen er et familiemedlem, foregår det seksuelle overgreb oftest på gerningspersonens og den forurettedes fælles adresse. I situationerne er der en skæring af de sociale komponenter som nævnt og materielle komponenter som et isoleret rum, fravær af egnede vogtere, beboelsestæthed, alkohol og hvor tæt kropslig kontakt, der har været i situationen inden det seksuelle overgreb. Derudover har socialisering i ungdomsårene indflydelse på situationerne. Skæringen af de nævnte sociale og materielle komponenter muliggør de seksuelle overgreb i situationen.

10. Referenceliste

- Barsalou-Verge, X., Gagnon, M. M., Séguni, R., & Dagenais, C. (2015). Current Knowledge on Child Sexual Abuse in Indigenous Populations of Canada and the United States: A Literature Review. *American Indian Culture and Research Journal*, 39(3), 65–82.
- Bhaskar, R. (u.å.). Philosophy and Scientific Realism. I *A Realist Theory of Science* (s. 1–53). Routledge Taylor & Francis Group.
- Bjerregaard, P. (2010). *Levevilkår, livsstil og helbred—Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2009* (SIF's Grønlandsskrifter Nr. 20; s. 1–66). Statens Institut for Folkesundhed.
- Bjørge, T. (2016). Introduction: A Comprehensive Model for Preventing Crime. I *Preventing Crime A Holistic Approach* (1. udg., s. 1–35).
- Boden, J. (2015). The Devil Inside: Boredom Proneness and Impulsive Behaviour. I *Essays on Boredom and Modernity* (s. 203–226). Critical Studies.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (2000). Ethnography. *The organic ethnologist of Algerian migration*, 1(2), 173–182.
- Brinkmann, S. (2015). Etik i en kvalitativ verden. I *Kvalitative metoder—En grundbog* (2. udg., s. 463–480). Hans Reitzels Forlag.
- Bråten, E. (2015). Spørgsmål om «ontologi» – Momenter til en realistisk antropologi. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 26(2), 163–176.
- Buch-Hansen, H., & Nielsen, P. (2005). *Kritisk realisme*. Roskilde Universitetsforlag.
- Charron, M., Penney, C., & Senécal, S. (2010). *Police-reported Crime in Inuit Nunangat* (Statistics Canada Nr. 20; s. 16). Crime and Justice Research Paper Series.
- Christensen, A.-D. C. (2019). Politica. *Maskuliniteter, magt og intersektionalitet*, 51(1), 19–38.
- Christensen, A.-D., & Jensen, S. Q. (2012). NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research. *Doing Intersectional Analysis: Methodological Implications for Qualitative Research*, 20(2), 109–125.
- Christensen, E., & Basvikar, S. (2015). *Unge i Grønland—Med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb* (s. 1–127). SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44, 588–608.
- Collins, P. H. (1998). It's All in the Family: Intersections of Gender, Race, and Nation. *Hypatia*, 13(3), 62–82.

- Collins, R. (2008). *Attacking the Weak: I. Domestic Abuse. I Violence*. Princeton University Press.
- Dahl-Petersen, I. K., Larsen, C. V. L., Nielsen, N. O., Jørgensen, M. E., & Bjerregaard, P. (2016). *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2014 Levevilkår, Livsstil og Helbred* (Nr. 28; SFI's Grønlandsskrifter, s. 1–116). Statens Institut for Folkesundhed.
- Danermark, B., Ekström, M., & Karlsson, J. Ch. (2019). *Explaining Society—Critical Realism in the Social Science* (2. udg.). Routledge Taylor & Francis Group.
- Danmarks Statistik. (2020). *Kriminalitet—Konfererede sager*. Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/TilSalg/Forskningservice/Dokumentation/hoekvalitetsvariable/kriminalitet--konfererede-sager>
- Davis, K. (2008). Intersectionality as buzzword—A sociology of science perspective on what makes a feminist theory successful. *Feminist Theory*, 9(1), 67–85.
- Eisen, E., & Berman, Y. (2018). Situational Factors Related to Childhood Sexual Abuse in the Orthodox Jewish Community Among Adult and Juvenile Offenders. *Journal of Child Sexual Abuse*, 27(5), 537–553.
- Fattah, E. A. (2000). Victimology: Past, Present and Future. *Criminologie*, 33(1), 17–46.
- Finkelhor, D. (2008). Child at Risk. I *Childhood Victimization—Violence, Crime and Abuse in the Lives of Young People* (s. 47–64). Oxford University Press.
- Flyvbjerg, B. (2015). Fem misforståelser om casestudiet. I *Kvalitative metoder—En grundbog* (2. udg., s. 497–520). Hans Reitzels Forlag.
- Forsoningskommissionen. (2016). *Identitet, sprog og sociale udfordringer* (s. 21). Forsoningskommissionens. <https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Forsoningskommission/Oqaatsitta%20inissisimanerat%20DK.pdf>
- Grønlands Politi. (2019). *Årsstatistik 2019*. Grønlands Politi. <https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2019.pdf?la=da&hash=66918FCEBB7BDF77BE8D6974965E17B3E65E98F3>
- Grønlands Statistik. (2020). *Befolkning*. <http://www.stat.gl/dialog/top-main.asp?lang=da&subject=Befolkning&sc=BE>
- Heinskou, M. B. (2010). *En kompleks affære—Anmeldte voldtægter i Danmark* [Ph.d.-afhandling]. Københavns Universitet, Sociologisk Institut.
- Heinskou, M. B., & Liebst, L. S. (2017). *Gadevold—En sociologisk kortlægning af vold i byen* (1. udg.). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Heinskou, M. B., Schierff, L. M., Friis, C. B., & Liebst, L. S. (2017). *Seksuelle krænkelser: Omfang og karakter* (s. 177). Det Kriminalpræventive Råd.

- Helweg-Larsen, K., Schütt, N. M. H., & Frederiksen, M. L. (2008). *Unge og kærestevold i Danmark. En landsdækkende undersøgelse af omfang, karakter og følger af vold blandt 16-24-årige med fokus på vold i kæresteforhold*. Statens Institut for Folkesundhed ved Syddansk Universitet i samarbejde med Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.
- Hylton, J. H. (2002). *Aboriginal Sexual Offending in Canada*. Aboriginal Healing Foundation.
- Jensen, S. Q., & Christensen, A.-D. (2011). Intersektionalitet som sociologisk begreb. *Dansk sociolog*, 4(22), 72–88.
- Jensen, S. Q., & Christensen, A.-D. (2012). Intersektionalitet og kvalitativ samfundsforskning—Analyser af identitet, magt og forskellighed. I M. H. Jacobsen & S. Q. Jensen, *Kvalitative udfordringer* (s. 271–299). Hans Reitzels Forlag.
- Jonses, A. D., & Jemmott, E. T. (2016). Status, privilege and gender inequality: Cultures of male impunity and entitlement in the sexual abuse of children: Perspectives from a Caribbean study. *International Social Work*, 59(6), 836–849.
- Lov om ændring af kriminallov for Grønland og retsplejelov for Grønland (seksualforbrydelser m.v.), Lovtidende A (2019).
- Betænkning om afhøring af forurettede før tiltalte i straffesager, nr. 1549 (2014). <https://www.ft.dk/samling/20141/almdel/reu/bilag/104/1436693.pdf>
- Järvinen, M., & Mik-Meyer, N. (u.å.). Kvalitative analysetraditioner i samfundsvidenskabelig forskning. I *Kvalitativ analyse. Syv traditioner* (1. udg., s. 17). Hans Reitzel Forlag.
- Karl, M. J. (2016). Suicide and Suicide Prevention among Inuit in Canada. *Sage Journals*, 61(11), 688–695.
- Kross, M. P., Yuan, N. P., Dightman, D., Polacce, M., Sanderson, B., & Soldman, D. (2003). Adverse childhood exposures and alcohol dependence among seven Native American tribes. *American Journal of Preventive Medicine*, 25(3), 238–244.
- Kuokkanen, R. (2014). Gendered Violence and Politics in Indigenous Communities. *International Feminist Journal of Politics*, 17(2), 271–288.
- Kyvsgaard, B. (2017). *Gerningsmænd og gerningssituationer i sager om voldtægt og andre seksualforbrydelser*. Justitsministeriets Forskningskontor.
- Larsen, C. V. L., & Bjerregaard, P. (u.å.). *Vold og seksuelle overgreb i Grønland—Et notat baseret på befolkningsundersøgelserne i Grønland* (s. 1–22). Statens Institut for Folkesundhed.
- Larsen, C. V. L., Hansen, C. B., Ingemann, C., Jørgensen, M. E., Olesen, I., Sørensen, I. K., Koch, A., Backer, V., & Bjerregaard, P. (2019). *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2018—Levevilkår, livsstil og helbred* (SIF's Grønlandsskrifter Nr. 30; s. 1–60). Statens Institut for Folkesundhed.

- Larsen, M.-L., & Hilden, M. (2016). Male victims of sexual assault; 10 years' experience from a Danish Assault Center. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 43, 8–11.
- Libby, A. M., Orton, H. D., Novins, D. K., Beals, J., & Manson, S. M. (2005). Childhood Physical and Sexual Abuse and Subsequent Depressive and Anxiety Disorders for Two American Indian Tribes. *Psychological Medicine*, 35(3), 329–240.
- Livingston, J. A., Hequembourg, A., & Testa, M. (2007). Unique Aspects of Adolescent Sexual Victimization Experiences. *Psychol Women Q*, 31(4), 331–343. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2135551/>
- Lov om Grønlands Selvstyre, Pub. L. No. 473, Lovtidende A 5 (2009). <https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Naalakkersuisut/DK/Selvstyre/Lov%20om%20Gr%C3%B8nlands%20Selvstyre.pdf>
- Lykke, N. (2003). Interseksjonalitet—Ett anvendbart begrepp for genusforskningen. *Kvinnovetenskaplig Tidskrift*, 1(3), 47–56.
- Maxwell, A. J. (1992). Understanding and Validity in Qualitative Research. *Harvard Educational Review*, 62, 279–300.
- Mossige, S., & Haug, L. (2010). Omfanget av seksuelle krenkelser og overgrep i en norsk ungdomsbefolkning. *Norsk Epidemiologi*, 20(1), 53–62.
- Nielsen, G. T., Elholm, T., & Jakobsen, M. N. (2017). Seksualforbrydelser. I *Kommenteret straffelov Speciel del* (11. udg.). Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Naalakkersuisut. (u.å.). *Fakta om Grønland*. Naalakkersuisut. Hentet 6. juli 2020, fra <https://naalakkersuisut.gl/da/Internationale-relationer/About-Greenland/Facts-about-Greenland>
- Naalakkersuisut. (2018). *Kiliiliisa – Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022*.
- Oldrup, H., Christoffersen, M. N., Kristiansen, I. L., & Østergaard, S. V. (2016). *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016* (s. 243). SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Razavi, A. P., & Friis, C. M. E. (2019). *Tasiilaq—En kortlægning af seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq i perioden 2014—2018 samt anbefalinger til forebyggende indsatser* (s. 69). Grønlands Politi - OPA og Kriminalpræventiv Stab.
- Robin, R. W., Chester, B., Rasmussen, J. K., Jaranson, J. M., & Goldman, D. (1997). Prevalence, Characteristics, and Impact of childhood Sexual Abuse in a Southwestern American Indian Tribe. *Child Abuse & Neglect*, 21(8), 769–787.
- Selden, S. T. (2004). Tickle. *Journal of the American Academy of Dermatology*, 50(1), 93–97.
- Sharland, E. (2006). Young People, Risk Taking and Risk Making: Perspectives for Social Work. *Forum: Qualitative Social Research*, 7(1).

Skilbrei, M.-L., Stefansen, K., & Heinskou, M. B. (2019). A Nordic research agenda on rape and sexual violence. I *Rape in the Nordic Countries—Continuity and Change* (1. udg., s. 1–17). Routledge.

Staunæs, D. (2004). *Køn, etnicitet og skoleliv*. Forlaget Samfundslitteratur.

Tanggard, L., & Brinkmann, S. (2015). 1. Interviewet: Samtalen som Forskningsmetode. I *Kvalitative Metoder en grundbog* (s. 30–55). Hans Reitzels Forlag.

Tjaden, P., & Thoennes, N. (2000). *Full Report of the Prevalence, Incidence, and Consequences of Violence Against Women: Findings From the National Violence Against Women Survey*. National Institute of Justice and Centers for Disease Control and Prevention.

Wilson, C. (2016). *Neurobiology of Trauma adapted from Understanding The Neurobiology of Trauma and Implications for Interviewing Victims*. 20.

Wortley, R., & Smallbone, S. (2006). Applying situational principles to sexual offenses against children. *Crime Prevention Studies*, 19, 7–35.

Bilag

Indholdsfortegnelse

Bilag 1: Samarbejde med tredjepart ved specialer	1
Bilag 2: Antal sædelighedsforbrydelser pr. 1000 indbygger pr. kommune	3
Bilag 3: Aldersfordeling blandt de forurettede piger	4
Bilag 4: Aldersfordeling blandt de forurettede drenge	5
Bilag 5: Aldersfordeling for gerningspersonerne	6

Samarbejde med tredjepart ved specialer

Som studerende ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet, der står for at skulle udarbejde speciale, forpligter jeg mig herved til i forbindelse med indsamling og brug af datamateriale at efterleve almindelige forskningsetiske principper. Jeg forpligter mig endvidere til, at oplysninger og information om Grønlands Politi, der er kommet i min besiddelse eller blevet mig bekendt, vil blive behandlet fortroligt med mindre andet aftales. Mine rettigheder som studerende og håndtering af fortrolighedsklausul, hvad angår Grønlands Politi forhold, er specificeret nedenstående.

Det påtænkte projekt har arbejdstitlen: *Kontekstforhold i gerningssituationer hvor børn seksuelt bliver krænket i Grønland* og vil rette opmærksomhed mod hvad der karakteriserer personer som seksuelt krænker børn i Grønland og hvilke kontekstforhold der er karakteristiske for gerningssituationerne. Parterne vedstår sig følgende rettigheder og forpligtelser i forbindelse med projektet *Kontekstforhold i gerningssituationer hvor børn seksuelt bliver krænket i Grønland*.

Den studerendes rettigheder

1. Den studerende har ophavsretten til det skriftlige produkt, som følger af samarbejdet med tredjepart. Har flere studerende i fællesskab udarbejdet et skriftligt produkt, har de i fællesskab ophavsretten hertil. Det er alene de(n) studerende, der kan give tilladelse til eventuel begrænsning af denne ret.
2. Såfremt den studerende og tredjepart ønsker at indgå en særskilt aftale om overdragelse af rettigheder, er dette alene en aftale mellem den studerende og tredjepart og er Institut for Sociologi og Socialt Arbejde uvedkommende, idet instituttet dog har ejendomsret til det antal opgaver, der ifølge regler herfor skal afleveres i forbindelse med bedømmelse.
3. Den studerende har ret til på baggrund af det tilvejebragte materiale at anvende dette i forbindelse med anden formidling end det aftalte skriftlige produkt, fx til interviews til medier, udarbejdelse af kronikker og populærvidenskabelige artikler. Se dog afsnittet nedenfor om forpligtelser.
4. Den studerende kan forbeholde sig retten til først at formidle projektets resultater ved dettes afslutning. Der kan af parterne efter gensidig overenskomst træffes anden aftale herom.
5. Den studerende er ikke forpligtet til at udlevere det endelige produkt til tredjepart, før det har været underkastet bedømmelse ved Institut for Sociologi og Socialt Arbejde. Der kan af parterne efter gensidig overenskomst træffes anden aftale herom.
6. Den studerende stiller projektets analyser og resultater til rådighed for tredjepart. En sådan aftale er indbefattet i almindelige forskningsetiske retningslinjer om forskningsfrihed, herunder at tredjepart kan få kendskab til den producerede viden, men at tredjepart ikke kan påberåbe sig retten til at ændre herpå.

Forpligtelser i forbindelse med anonymisering, fortrolighed m.v.

1. Den studerende er forpligtet til at efterleve almindelige forskningsetiske principper, som disse eksempelvis er anskueliggjort i notatet: 'Forskningsetiske problemstillinger - især i forbindelse med projekter, der indebærer kontakter med tredjepart'.
2. Den studerende indestår for, at oplysninger og information om Grønlands Politi opbevares og håndteres således, at ingen tredjemand kan komme i besiddelse heraf.
3. Den studerende er forpligtet til at orientere om mere afgørende ændringer af projektets problemstilling, design og valg af metoder.
4. Den studerende er forpligtet til at efterleve almindelige krav om anonymisering af undersøgelsespersoner og informanter samt af virksomheden eller institutionen.
5. Såfremt virksomheden, institutionen eller enkeltpersoner ikke ønsker at optræde anonymt, er det den studerende, der afgør, om der skal gennemføres en anonymisering.
6. Såfremt det på grund af projektets karakter kan være vanskeligt at sikre fuld anonymitet, kan der indgås aftale om, at projektet - eller dele af projektet - holdes fortroligt.
7. En fortrolighedsklausul indebærer, at projektet - eller dele af projektet - kun må kendes af Grønlands Politi, den studerende, vejleder, censor samt de organer, der skal behandle en eventuel klage over eksamen. Herudover skal projektet kunne opbevares i henhold til de til enhver tid for Aalborg Universitets gældende regler og bestemmelser. Generelt om håndtering af fortrolighedsklausul skal det understreges, at videnskabelig aktivitet principielt set er baseret på åben vidensdeling, og at dette bør respekteres i videst muligt omfang.
8. Den studerende er forpligtet til at tilbyde formidling af projektets resultater til Grønlands Politi og aftaler særskilt med Grønlands Politi i hvilken form, en eventuel tilbagemelding skal foregå.
9. Den studerende er i forbindelse med udarbejdelsen af specialet indforstået med at iagttage ubetinget tavshed med hensyn til de forhold, som den studerende måtte blive bekendt med, og hvis hemmeligholdelse ifølge lovgivningen eller sagens natur er påkrævet eller bliver foreskrevet. Den studerende erklærer, at den studerende er bekendt med indholdet af forvaltningsloven §27 og straffelovens §§ 144-145, §147-152 f og §§ 155-157 af hvilke, der er blevet udleveret til den studerende. Den studerende er indforstået med, at tavshedspligten ikke ophører når projektet er gennemført.

Dato 26.02.2020

Navn (Den studerende)

Anne Højland Brødbeck

Dato 26/2-20

Navn (Grønlands Politi)

Svend Foldager
Chefpolitiinspektør

Bilag 2: Antal sædelighedsforbrydelser pr. 1000 indbygger pr. kommune

Kommune	Antal anmeldte sædelighedsforbrydelser som indgår i empirien	Antal sædelighedsforbrydelser pr. 1000 indbyggere
Avannaata Kommune (Ilulissat, Qaanaaq, Upernavik, Uummannaq)	12	1,1
Qeqertalik Kommune (Aasiaat, Qeqertarsuaq)	5	0,8
Qeqqata Kommune (Sisimiut, Maniitsoq, Kangerlussuaq)	6	0,6
Sermersooq Kommune (Paamiut, Nuuk, Tasiilaq)	53	2,3
Kujalleq Kommune (Nanortalik, Qaqortoq)	16	2,5

Kilde på indbyggertal: Grønlands Statistik, <http://bank.stat.gl/BEDSTK3>

Bilag 3: Aldersfordeling blandt de forurettede piger

Alder	Antal	Procent
3-4	7	9,0
5-6	4	5,1
7-8	10	12,8
9-10	4	5,1
11-12	8	10,3
13-14	43	55,1
Ukendt	2	2,6

Bilag 4: Aldersfordeling blandt de forurettede drenge

Alder	Antal	Procent
3-5	3	21,4
6-8	6	42,9
9-11	2	14,3
12-14	2	14,3
Ukendt	1	7,1

Bilag 5: Aldersfordeling for gerningspersonerne

Alder	Antal	Procent
15-20	31	33,7
21-30	30	32,6
31-40	10	10,9
41-50	3	3,3
51-60	5	5,4
61-	5	5,4
Ukendt	8	8,7